

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletna 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SLOVENE

Vojno poročilo štev. 385

Letalsko in topniško bombardiranje Tobruka

Torpedna letala zadela sovražno križarko

Rim, 25. junija. Ip. Glavni stan italijanskih Vojnih Sil objavlja: Severna Afrika: Delovanje topništva na bojišču pri Tobruku. Letalstvo Osi je bombardiralo zasidrane parnike v pristanišču, oklepna sredstva, protiletalske baterije in skladišča streliva v trdnjavi. Naši bombniki in naša torpedna letala so napadla sovražne edince, ki so plule med Tobrukem in Sidi El Baramijem in so zadele eno križarko. V noči na 24. junij so Angleži metali bombe na Benghazi in na Tripolis.

Vzhodna Afrika: Naše čete so zapustile Djimmo in so se priključile četam, ki v zahodni pokrajini Galla in Sidamo nadaljujejo s svojim odločnim odporom.

Navodila za obnovo na Egejskih otokih

Rodos, 25. junija. Ip. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Guverner italijanskih posesti na Egejskem morju je nadaljeval s svojimi obiski na zasedenih otokih in se je v spremstvu svojega glavnega stana podal v Siro. Ob cestah so bile zbraze italijanske čete in grška šolska mladina, vse hiše pa so bile okrašene z zastavami.

V občinski palači je general Bastizzo sprejel katoliškega škofa, metropolita in domače dostojanstvenike. Nato je podal navodila prefektu,

županu, predsedniku trgovske zbornice in ravnateljem bačnih in gospodarskih zavodov na otoku.

Ko je odhajal, mu je prebivalstvo priredilo navdušene manifestacije, sam pa se je pogovarjal s četami, ki so peke vojne pesmi in himne. General Batizzo se je nato vrnil na Rodos.

Se'a vlade bo 5. julija

Rim, 25. junija. Ip. Italijanska Vlada je sklicana na sejo, ki bo ob 10 v soboto, dne 5. julija, v palači Viminale.

Razmah nemške vojne sile na vsej vzhodni fronti

Berlin, 25. junija. Ip. Posebni dopisnik DNB poroča s sovjetskega bojišča o svojih vtisih in pri tem navaja več zanimivih podrobnosti.

Dopisnik pravi, da se dolge kolone vozil pomikajo proti prvim linijam. Pehoto podpirajo tanki, prav tako pa tudi letalstvo. Potem ko so nemške čete premagale prvi odpor in zavzele prve sovjetske postojanke, ki niso bile preveč opremljene, brenili pa so jih vojaki s silno trdnostjo, so se nemški oddelki zbrali v ogromne množice, ki se vedno bolj razmahujejo proti vzhodu. Pred sovjetskim ozemljem so se prvi hudi spopadi odigrali ob zori.

Sovjetski oddelki rdeče vojske se vojskujejo s trdnostjo in s pogumom. So to večinoma Kalmuki, Kirgizi in drugi mali azijski narodi, ki se dajo raje pobiti in zdrobiti ob svojih topovih ali pa strojnica, preden odnehaajo ali pa popuste. Sovjetske utrbe za temi prvimi postojankami začne nato s svojim topniškim streljanjem na nas, vendar pa niso sposobne, da bi ustavile naše prodiranje, ki se po hudih pripravnih spopadih nadaljuje v notranjost.

Posamezne čete, bataljoni in oklepne kolone se po teh prvih spopadih zopet zberejo, da bi združene napadle naprej in dosegle bližnje cilje. Sovražno topništvo strelja na ozemlje neredno, toda s precejšno točnostjo, pravi časnikar, nas prisili zapustiti ceste in to povzroči zmedo pri sovjetskih baterijah. Može, konji in motorna vozila opravljajo prave čudeže. Pehota se mora neprestano vojskovati proti gnezdnom odpora. Utrdbe ob cestah in prelazih morajo obstreljevati težki topovi. Ob koncu dneva so nemške čete na raznih točkah vdrele na sovjetsko ozemlje za približno 50 km.

Po litavskih vaseh se ob cestah zbira litavsko prebivalstvo, ki nas opazuje s presenečenjem in občudovanjem. Vojakom je dovoljen le kratek počitek. Noči so namreč zelo kratke in napad se mora nadaljevati hitro, da ne bi bilo sovražniku dopuščeno, da bi se organiziral. Ob prvi zori se bo pohod naprej jutri zjutraj nadaljeval z nezlomljivim naskokom.

Berlin, 25. junija. Ip. Izvedelo se je, da je pri napadih nemških čet na sovjetske črte sovražnik imel hude izgube in da je na bojišču obležalo več sto mrtvih in so Nemci zajeli na tisoče ujetnikov. Včeraj je nemško letalstvo nadaljevalo s svojimi silovitimi napadi proti sovražnim postojankam, proti rdečim tankom. Dosedaj pa še niso mogli točno ugotoviti število razdejanih sovjetskih tankov na vzhodnem bojišču.

Berlin, 25. junija. Ip. Iz pristojnega vira se je izvedelo, da se je nemškim edincem posrečilo vdreti globoko v sovražne postojanke in je bilo

ob tej priliki uničenih 180 sovražnih tankov poleg tistih sto tankov, ki jih je uničilo nemško letalstvo.

Berlin, 25. junija. Ip. Nemške in romunske čete so sedaj v boju proti velikim sovjetskim silam, vendar pa se jim je posrečilo zbiti njihov odpor in jim prizadejati najhujše izgube.

Napad na finsko letališče

Helsinki, 25. junija. Ip. Sovjetski bombniki so danes zjutraj trikrat napadli civilno letališče Malmi, ki je 15 km proč od finske prestolnice. Finska lovka letala so v protinapadu zbila dva sovražna bombnika.

Prvi alarm v Helsinku

Helsinki, 25. junija. Ip. Danes zjutraj so imeli v Helsinkih prvi velik znak za letalsko nevarnost. 15 sovjetskih letal je zelo visoko preletelo mesto, finsko protiletalsko topništvo je začelo takoj streljati, finski lovci pa so se dvignili v zrak. Dve sovražni letali sta bili zadeti in sta v plamenih padli na tla. Škoda je neznatna.

Obseg vojnega pohoda proti Sovjetski zvezi

Italija, Romunija in Slovaška so se takoj postavile ob stran Nemčije

Berlin, 25. junija. Ip. »Politična in diplomatska korespondenca« piše, da je sedaj nastopil že četrti dan sovražnosti na sovjetski meji in da je zato možno opisati politični razvoj te vojne.

Italija, Romunija in Slovaška so izjavile, da se smatrajo v vojni s sovjetsko zvezo istočasno z nemškim rajhom. Te tri države so se jasno in odločno postavile na stran Nemčije v novem boju, ki ji je bil vsiljen. Madžarska je prekinila diplomatske zveze s Sovjetsko zvezo, Bolgarija pa je prevzela zaščito nemških koristi v Sovjetiji. Španska vlada je izrazila svoje globoke simpatije za Nemčijo v vojni, ki jo je začela proti Sovjetski zvezi in tisoči španskih prostovoljcev je zaprosilo za dovoljenje, da bi smeli vstopiti v nemško armado in se vojskovati proti rdečemu sovražniku. »Aftenblad« v Stockholmu je objavil članek, v katerem dovolj jasno pojasnjuje švedsko stališče. Finska še ni zavzela določenega stališča, toda ta država je že dala jasno razodetje, kakšno bo njeno stališče v tej vojni. Toda ameriška vlada je že izrekla podporo nad finskiim imetjem v Ameriki. Japonsko stališče je še predmet proučevanja in posvetovanja in posvetovanja vodi cesar osebno s svojimi mini-

stri, toda prav gotovo bo sedanji spopad odprl tej deželi številne izgleda. Ni pa potrebno govoriti o stališču Turčije, kajti ta država je prav pred kratkim podpisala prijateljsko pogodbo z Nemčijo. Francoski tisk v Vichyju spremlja z velikim zanimanjem in z velikimi simpatijami vse, kar počne Nemčija. Tudi Južna Amerika, kjer je bila komunistična propaganda vedno razkrajalna, ni brezbrizna od sedanje vojne in javno mnenje v Južni Ameriki pozdravlja pohod nemških čet proti vzhodu kot dejanje, ki naj osvobodi evropsko civilizacijo barbarskega boljševizma.

Samo anglosaksonski svet, ki je pod vplivom masonerije, je sedaj z vsemi simpatijami na strani Sovjetske zveze, dasi je bil včasih hud nasprotnik sovjetske države. To stališče pa narekuje anglosaksoncem njihovo sovraštvo do narodnega socializma. Anglija računa na to, da bo Nemčija morala vreči večje sile proti Sovjetom, prav tako pa v Londonu računajo s tem, da bo vojna med Nemčijo in Sovjetsko zvezo tako vplivala na Japonsko, da se bodo začele čutiti težave na Tihem oceanu in da bo to še bolj vzmernilo ameriško javno mnenje.

Tako je obzorje, ki se v teh dneh postavlja pred nami. Zmaga nemškega orožja je prav gotova in v Berlinu številni krogi računajo z ogromnimi posledicami te zmage, in sicer za mir na svetu. Kajti v tej vojni za svobodo se danes vojskujejo sile reda proti Veliki Britaniji.

Slovaška v vojni proti Sovjetski zvezi

Bratislava, 25. junija. Ip. Cela dežela je z veseljem in z navdušenjem sprejela proglas, ki pravi, da je Slovaška vstopila v vojno na strani Sil Osi. Proglas so podpisali predsednik republike Tiso in ministra Tuka in Čatlos ter pravi, da je Slovaška stopila na polje obrambe evropske kulture.

Tisk objavlja danes članke proti raznašalec napadnih novic in pravi, da so zlasti Zidje razširili novice o bombardiranju Prešova in Zilene. Toda od vsega tega ni niti ena beseda resnična. Dosedaj še ni noben sovjetski letalec priletel nad slovaško ozemlje. Ti glasovi nimajo drugega namena, kakor ta, da bi širili nemir med prebivalstvom. Dolžnost vsakega dobrega državljanja je, da takoj prijavi vse tiste, ki širijo take neresnične govorice. Treba je doseči, da bodo taki zahrbiti sovražniki slovaške domovine postali neškodljivi.

Bratislava, 25. junija. Ip. Predsednik slovaške vlade Tuka je izjavil, da se je Slovaška priključila silam Osi proti Sovjetski zvezi in da pri tem izpolnjuje svoje obveze iz pogodbe, ki jo veže na trozvezo in pa obveze, ki jih je Slovaška prevzela s podpisom pogodb z Nemčijo. Tuka je nato

Nemško vojno poročilo

Berlin, 25. junija. Ip. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Na vzhodu potekajo boji vojske, letalstva in vojne mornarice proti sovjetski oboroženi sili tako ugodno, da je pričakovati velikih uspehov.

Na morjih okoli Anglije so bojna letala v zastraženem ladijskem sprevodu pred angleško vzhodno obalo potopila dve tovorni ladji s skupno 11.000 tonami, bombe težke vrste pa so zadele še dve trgovski ladji.

Ponoči so letala uspešno bombardirala vojaško važne cilje v pristaniškem območju pri Liverpoolu. Zadetki bomb v polno so zadeli pristaniške naprave, skladišča in oskrbovalne naprave.

Ostali letalski napadi so veljali pristaniškim napravam ob Tyni. Teesi in izlivu teh rek in letališčem v vzhodni Angliji. Velika skupina nemških bojnih letal je v pretekli noči napadla oporišče Haifo in metala bombe vseh vrst. Pri napadu angleških bojnih letal pod močno zaščito lovcev na zasedeno ozemlje je bilo snoči v letalskih bojih sestreljenih 13 angleških letal, dve letali pa je sestrelilo protiletalsko topništvo.

Angleška letala so ponoči metala rušilne in zažigalne bombe na zahodno in severozahodno Nemčijo. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih in ranjenih. Vojno-gospodarske ali pa vojaške škode ni bilo. Nočni lovci in mornariško topništvo je sestrelilo tri angleška letala. Posamezna sovjetska letala so bombardirala stanovanjske predele v Memelu in v Königsbergu. Napadi so zahtevali žrtve, večinoma med vojnimi ujetniki. Več poslopij je bilo porušeni ali poškodovanih.

Berlin, 25. junija. Ip. Snoči so angleški bombniki v spremstvu velikih lovskih oddelkov poskušali napasti francosko in belgijsko obalo in sicer med Dunquerqueom in Calaisom. Nemška obramba je preprečila, da bi sovražnik dosegel določene cilje. V letalskih bojih je sovražnik izgubil 13 letal. Nastala je škoda na stanovanjskih poslopjih in mnogo oseb med francoskim in belgijskim prebivalstvom je bilo ubitih.

Berlin, 25. junija. t. Angleški bombniki, ki so bili spremljani z močnimi oddelki lovcev, so poskušali včeraj okoli 20.40 napasti kraje med mestoma Dunkerque in Calais, pa je njihov poskus izpodletel zaradi takojšnjega in izdatnega nastopa nemške protiletalske obrambe. V silovitih zračnih bojih je zgubil sovražnik 18 letal. Škoda, povzročena od Angležev, gre izključno na rovaš civilnega prebivalstva teh krajev. Med francoskim in belgijskim prebivalstvom je več mrtvih in ranjenih.

Berlin, 25. junija. Ip. DNB je pooblaščen odločno zanikati novice, ki jo je snoči razširila angleška propaganda, češ da so angleška letala izvedla močan napad na pristanišče v Boulogneu. Tega letalskega napada sploh ni bilo.

Berlin, 25. junija. Ip. Angleška letala so ponoči metala rušilne in zažigalne bombe na nekaterih krajih v zahodni Nemčiji. Na nekaterih točkah so bombe napravile precejšnjo škodo na stanovanjskih poslopjih. Vojaški cilji niso bili zadeti. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih

Romunsko vojno poročilo

Bukarešta, 25. junija. Ip. Uradno vojno poročilo romunskega poveljstva pravi, da so se tri dni boji na bojišču razvijali tako, kakor je bilo to vnaprej po načrtu določeno. Nekateri poskusi sovražnih protinapadov so bili odbiti.

Sovražno letalstvo je včeraj močno bombardiralo Konstanca, Sulino in Galac, nekaj bomb pa je vrglo na Tulcejo, Brailo in Jassy, posledice pa ta bombardiranja niso imela posebnih.

Naši bombniki s obombardirali važne vojaške cilje in povsod dosegli važne in pomembne uspehe. Nemško in romunsko letalstvo je v teh treh dneh dokazalo naravnost strahotno premoč nad sovražnim letalstvom, ko je uničilo 400 sovražnih letal. Od tega so 30 sovjetskih letal sestrelila romunska letala in romunsko protiletalsko topništvo. 40 letal pa je bilo uničenih na letališčih. Romunsko letalstvo je izgubilo od vsega 12 letal.

Švedske varnostne odredbe

Stockholm, 25. junija. Ip. Švedska je poklicala domov vse svoje ladje, ki so na Baltiku. Vsi švedski vojaki in mornarji ter letalci so bili pozvani, da naj bodo zbrani pri svojih poveljstvih.

Demonstracije proti Sovjetom v Španiji

Madrid, 25. junija. Ip. Mladinske španske narodne organizacije so priredile včeraj velike demonstracije proti Sovjetski zvezi. Z balkona sedeža falange je govoril minister Serano Sunner, predsednik politične junte, okoli njega pa so bile zbrane vodilne osebnosti stranke. V svojem govoru je pozval mladino in vse pristaše, da naj bodo previdni zaradi spletk sovražnika. Sunner je izjavil, da je Sovjetska zveza odgovorna za špansko državljansko vojno, za umor De Riveria, ustanovitelja falange, prav tako pa je tudi kriva smrti mnogih španskih rodoljubov.

Sovražne demonstracije se so nato ponovile pred palačo angleškega veleposlanstva. Vsi španski listi objavljajo obširna poročila o razvoju boja med Nemčijo in Sovjetsko zvezo ter na prvih mestih objavljajo prva vojaška poročila s fronte.

Španija se je že vojskovala proti komunizmu

Madrid, 25. junija. Ip. Falangistični dnevnik »Pueblo« podčrtava angleško hinavščino in objavlja Churchillove besede, ki jih je izrekel v juliju 1940, ko je bil še prvi lord admiraltete. Tedaj je rekel, da odločno stališče finskega ljudstva in njegov nastop proti sovražniku dokazujeta, kaj zmorejo svobodni ljudje. Ta mali narod se je namreč tedaj žrtvoval, da bi se dokazala nesposobnost rdeče armade in rdečega letalstva

Se'a španske vlade

Madrid, 25. junija. Ip. Seja španske vlade, ki se je začela snoči, se je končala šele danes ob zori. Zunanji minister je podal poročilo o obveščilih nemške vlade, da se je začela vojna med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo in je poročal o težkih razlogih, ki so narekovali to vojno.

Ministrski svet je pazljivo proučil to novo obdobje evropske vojne. Sprejetih je bilo več zakonov, ki se nanašajo na razna ministrstva.

Licemerske izjave v spodnji zbornici

Churchill želi pospešiti vojni pohod v Siriji

Rim, 25. junija. Ip. Včeraj je bila seja angleške spodnje zbornice in so na njej obravnavali vojno, ki je izbruhnila med Osjo in Sovjetsko zvezo. Ta seja in govori na njej so še enkrat potrdili tradicionalno licemerstvo angleškega političnega življenja. Vsi v zbornici, tudi konservativci, so zagledali v Rusiji nenavadnega zaveznika Anglije in so izrekli, da se strinjajo s svojo vlado pri tem, ko se angleški imperij postavlja ob stran Sovjetske zveze.

Bivši minister Hoare Belisha je sicer bolj črnogled o stanju reče vojske, vendar pa je izjavil, da si bo Anglija med vojno s Sovjetsko zvezo. Ta seja in govori na njej so še enkrat potrdili tradicionalno licemerstvo angleškega političnega življenja. Vsi v zbornici, tudi konservativci, so zagledali v Rusiji nenavadnega zaveznika Anglije in so izrekli, da se strinjajo s svojo vlado pri tem, ko se angleški imperij postavlja ob stran Sovjetske zveze.

Churchill je tudi odgovoril na neko interpelacijo v spodnji zbornici in je izjavil, da so angleške sile na bližnjem vzhodu prejele ukaz, da morajo nadaljevati boje v Siriji z največjo odločnostjo in da se pri tem ne smejo dati voditi po ozirom političnega značaja. Stejejo naj samo zahteve vojaškega značaja, je izjavil predsednik angleške vlade. Na predlog finančnega ministra je zbornica izglasovala kredit v višini milijarde funtov za nadaljevanje vojne. Pri tem je izjavil, da stroški za vojno naraščajo in ta milijarda bo zadostovala za tri mesece. Povabil je Angleže, da naj s svojimi prihranki bolj sodelujejo pri financiranju vojne. Nato so poslanci vprašali Churchilla, kdaj se bo sešla imperialna konferenca, ter je Churchill izjavil, da se bo najbrž sešla še to poletje. Južnoafriški in kanadski predsednik vlade pa se te konferenice osebno ne bosta mogla udeležiti, pa tudi predsednik avstralske vlade bo moral biti zastopnik, ker je odpotoval v svojo domovino. Tudi novozelandski predsednik vlade bo moral kmalu odpotovati domov, dasi je žele pred nekaj dnevi prišel v London.

Rim, 25. junija. T. Današnja debata o sporu Osji s Sovjetsko Rusijo v angleški spodnji zbornici je potrdila tradicionalno licemerstvo angleškega političnega življenja. Vsi krogi v zbornici, tudi tisti, ki so najbolj konservativni in pravoverni, so videli v Rusiji samo nepričakovane zaveznika Anglije in so se strinjali z vlado s tem, da se postavi angleški imperij v isto vrsto s Sovjetsko Rusijo. Bivši minister Hoare Belisha, ki je bil največji pesimist o vojaški zmožnosti Sovjetske Rusije, je rekel, da naj bo že kakorkoli, toda pojem »Rusijac« pomeni za Anglijo čas odidha, ki ga morajo Angleži znati dobro izkoristiti. Prežeta enakega utilitarističnega duha je izjavila liberalna stranka po ustih Harrisa, da pomeni vojna med osiškem in Rusijo vedno potrošno nemškega orožja. Zunanji minister Eden je pa izustil največji cinizem, ko je rekel, da bo angleška vlada gospodarsko in vojaško sodelovala s Sovjetsko Rusijo in da je sprejela načelo paritete in recipročnosti o pomoči, kakor je v tem smislu izrazila svojo željo moskovska vlada.

Razmah japonske tekstilne industrije

Tokio, 25. junija. Ip. Predsednik tekstilne družbe »Kanjatuchi« je govoril na nekem zborovanju v Tokiu ter je pred zastopniki japonske tekstilne industrije izjavil, da ne smemo biti črnogledi zaradi razvoja mednarodnega položaja, kajti po vojni bo Japonska na čelu svetovne bombazne trgovine. Dosedaj sta bili na čelu svetovne bombazne industrije Velika Britanija in Japonska, toda angleški izvoz je bil zelo zmanjšan in omejen zaradi vojne v Evropi. Japonska pa je lahko povečala vse svoje industrijske naprave in tudi svojo udeležbo na svetovnem trgu.

Tokio, 25. junija. Ip. Predsednik vlade Kono je bil včeraj popoldne sprejet v avdientu pri cesarju, kateremu je poročal o mednarodnem položaju.

Romunski narod pozdravlja osvoboditev Besarabije

Bukarešta, 25. junija. Ip. Uradna poročila iz Berlina o poteku bojev na sovjetskem južnem bojišču, to je na moldavskem bojišču, so med romunskim prebivalstvom dvignila val navdušenja. Romunsko javno mnenje je namreč uvidelo, da so se potrdila poročila, ki so se ob poteku bojev razširila dne 22. junija zvečer in ko je bilo objavljeno, da se nemške in romunske čete pomikajo v Besarabijo in da so že dosegle mejo med Sovjetsko in Romunijo, kakor je bila pred sovjetsko zasedbo Besarabije. Tako je Besarabija prav za prav zopet osvobodjena, ko so se romunske meje pomaknile zopet na Dnjester.

Ves romunski narod pa tudi dobro razume cilje te vojne, ko gre za izločitev boljševizma iz Evrope. Romunski tisk piše, da ta vojna proti Sovjetom ni samo vojna za osvoboditev zatiranih bratov, ampak je tudi prava evropska križarska vojna proti boljševizmu in Romunija je ponosna, da lahko z vsemi svojimi silami v tej vojni sodeluje. »Timpul« piše, da se mora danes Evropa razviti na najdaljši fronti vseh časov, da se izvede nova križarska vojna civilizacije.

Bolgarski listi o zlomu boljševizma

Sofija, 25. junija. Ip. Vsi listi posvečujejo prve strani vojni Osji proti Sovjetski zvezi in podčrtavajo, da so nemške čete prodirle skozi sovjetske obrambne črte in da so že vdrle globoko v sovjetsko ozemlje. Vsi listi pišejo, da je neizogiben zlom krvavega boljševizma.

Turčija zavrača sovjetsko pohlepnost

Carigrad, 25. junija. T. List »Akşam« je objavil članek poslanca Nedmedina o protisovjetski vojni, v katerem poudarja, da je Rusija poka-

zala veliko napadalnost do Nemčije ter se je polastila polovice Poljske ter baltičkih držav. SSSR — nadaljuje članek — je pokazala čudovit imperialistični pohlep, med tem ko so njeni voditelji tekmovali v tem, kako bi povedali čim več o krivicah in grozovitostih imperializma. Članek se nato peča s sovjetskimi željami do turških pomorskih ožin. V tem pogledu izraža Nedmedin svoje zaupanje nad zadržanjem Moskve in omejenja, da je bila Turčija 20 let prijateljica Rusije in je prav toliko časa pazila, da to prijateljstvo ne bi bilo skaljeno. Kljub temu piše članek, ki je zelo blizu zunanjemu ministrstvu in je zastopal Turčijo v nekdanji Zvezi narodov, moramo na žalost ugotoviti, da je Rusija gledala na nas sprecej neprijetnimi nameni. Na koncu pa pravi članek, da mora biti svet hvaležen Hitlerju za čudovita odkritja v njegovem zgodovinskem preglasu.

Poljska »vlada« se je že zvezala s sovjetskimi oblastniki

Rim, 25. junija. Ip. »Popolo di Roma« piše, da so pričakovali, da bo tako zvana poljska vlada v Londonu v veliki zadregi zaradi vojne Osji proti Sovjetski zvezi. Toda ta poljska vlada se je takoj postavila na stran krvavih mogotcev v Kremlju, kakor je to storil Churchill. Ta poljska vlada ni vedela storiti drugega, kakor da je Sovjetom predlagala zamenjavo ujetnikov. Nobeno očitje vesti ni oviralo poljskega generala Sikorskega, da ne bi sedaj izrekel svojih simpatij za Sovjete, ki so se kot hijene vrgle na Poljsko v njeni smrtni uri. To dovolj pojasnjuje, kakšna je moralna in politična vrednost takega predsednika poljske vlade. Na srečo pa ta človek zastopa samo sebe in svoje gospodarje v Londonu in v Washingtonu.

Hrvatska vlada bo imela 16 ministrov

Objavljen je bil zakon o organizaciji vlade, ki bo imela tudi posebna ravnateljstva za določene zadeve

Zagreb, 25. junija. Ip. Objavljen je bil zakon o sestavi vlade nezavisne hrvatske države. Zakon vsebuje štiriindvajset členov. Najvažnejši od njih so:

1. Hrvatsko vlado sestavljajo predsednik, podpredsednik in ministri. Posebna ustanova v vladi je zakonodajni komisariat s predednikom, ki ima stopnjo ministra.

2. Poglavnika postavlja in odstavlja ministri z odlokom, ki mora imeti tudi podpis predsednika vlade. Predsednik, podpredsednik in ministri morajo pred nastopom priseči poglavniku ter podpisati izjavo o svojem imetju ter o imetju svojih rodbin, razen tega pa izjavo, v kateri se obvezujejo, da ne bodo med trajanjem svoje državne službe sprejeli nobenega plačanežnega posla.

3. Hrvatska vlada je sestavljena takole: predsednik, podpredsednik, zunanji minister, minister za narodno obrambo, minister za pravosodje in verstvo, notranji minister, minister za delo, minister za promet in javna dela, minister za vzgojo, minister za javno zdravstvo, minister za kmečko gospodarstvo, minister za industrijo in trgovino, minister za gozde in rudnike, minister za korporacije, zakonodajni komisariat.

4. Za važne in posebne zadeve, ki se nanašajo na narodno življenje, se lahko na poglavnikovo zapoved ustanovljajo posebna državna ravnateljstva z ravnatelji, ki jih imenuje poglavnik na predlog predsednika vlade. Ta državna ravnateljstva so odvisna naravnost od predsednika vlade, imajo pa svoje posebne denarne obračune.

5. Ministri, državni podtajniki ter državni ravnatelji so odgovorni poglavniku, ki jih zaradi prestopkov proti zakonu lahko postavi pred »Stol sedmorice« v Zagrebu.

Ministre in državne podtajnike sodi »Stol sedmorice«, proti čigar razsodbam ni pritožbe.

Princ Konoje čestita Poglavniku

Zagreb, 25. junija. Ip. Princ Konoje, predsednik japonske vlade, je poslal brzojavko Poglavniku, v kateri mu čestita ob priliki pristopa Hrvatske v trojno zvezo. Ob isti priliki pa izraža princ Konoje svoje veselje zaradi tega, ker se hrvatski narod vedno bolj razvija in dejansko sodeluje pri razvoju novega reda na svetu.

Zbeganost ameriških vladnih krogov

Rooseveltove in Sumnerjeve izjave ne morejo prepričati ameriškega javnega mnenja

Berlin, 25. junija. T. Govor Sumnerja Wellesa o spopadu med osiškimi državami in Rusijo registrirajo v Berlinu z manjnim zanimanjem. Tisk je objavil le nekaj ironičnih opazk o dejstvu, da je smatral ameriški sekretar za zunanje zadeve za potrebno, ponoviti v bistvu Churchillovo programatično izjavo in reči, da morajo ili demokracije skupno s Sovjetsko Zvezo.

»Börsen Zeitung« piše, da je po Sumnerju Wellesu Nemčija tista, ki hoče zavojsčiti svet in ne Moskva, ki je s silo zavzela in Sovjetom zasuznila baltičke dežele, kos Finske, Besarabijo ter je hotela stegniti svojo roparsko roko na Dardanele in Bolgarijo. Ne Moskva, ampak Nemčija da bi perfidno in z brezprimerno brutalnostjo zasuznila te narode; da ni kršila nemško-sovjetske pogodbe Moskva, ki je hotela zabosti Nemčijo v hrbet, ampak Nemčija, ki je ostala pasivna do teh manevrov in je s tem dala dokaz brezmejnega potrpljivosti, dokler je ni naravni nagon samo-

ohranitve in čut evropske odgovornosti prisilil zavpiti dovolj je in energično intervenirati. Brez sramu n zlobno si je drznil Sumner Welles trditi, da za voditelje Nemčije pogodbe niso drugo, kakor orožje za prevaro in zlobna napoved moriških namenov. Po Sumnerju Wellesu sedanja nemška vlada ne pozna častnih besed. Z ljudmi njegovega kova, zaključuje glasilo nemške vojske, ni mogoče častno razpravljati.

Newyork, 25. junija. Ip. Ameriški politični krogi so pod velikim vtisom poročil o bojih med sovjetskimi in nemškimi četami na sovjetskem ozemlju. Večina pristojnih krogov v Washingtonu izjavlja, da bo ameriška obljubljena pomoč nekoristna za sovjete, ker bo prišla prepozno.

Newyork, 25. junija. T. Obliuba pomoči, ki jo je dal Roosevelt Rusiji na včerajšnji konferenci za tisk in odlok, na osnovi katerega je osvobojen sovjetski denar, naložen v Zedinjenih državah, ki je bil doležen pod zaporo, znašajoč 38 milijonov dolarjev, je nemalo presepetil newyorške kroge in celo poluradni tisk, ki je še pred nekaj urami sklepal ravno obratno. V teh krogih tudi menijo, da je praktično nemogoče Zedinjenim državam dati Sovjetski zvezi obljubljeno pomoč, bodisi zaradi obstoječega pomanjkanja materiala, bodisi zaradi prevoznih težkoč.

Razpoloženje proti posegu v vojno narašča

Newyork, 25. junija. Ip. Republikanski poslanik Fish je zaprosil nad 100.000 volivcev svojega volilnega okraja, med katerimi so tudi člani Rooseveltove družine, da naj še enkrat pojasnijo svoje nazore o morebitni napovedi vojne Nemčiji. Poslanec je dobil dosedaj približno 10.000 odgovorov. Razmerje tistih, ki so za mir je 8:1. Število pristašev miru je v Ameriki silno naraslo, zlasti, ko se je izvedelo, da je izbruhnila vojna med Nemčijo in Rusijo.

Gospodarstvo

Nova poštna, brzojavna in telefonska tarifa

Kakor smo že poročali, se od petka 27. t. m. naprej razširi na Ljubljansko pokrajino poštna, brzojavna in telefonska tarifa, ki je v veljavi v kraljevini Italiji. Kakor je znano, je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino z naredbo od 21. aprila priznal prejšnjo jugoslovansko tarifo za notranji promet, tudi za poštni in brzojavni promet in za telefonske pogovore v Italijo. Prilagojena stara tarifa je bila takrat na novo izdana s pristojbinami v dinarjih in lirah, pri čemer so bili dinarski zneski pristojbin preračunani v lire po prejšnjem tečaju 50 lir za 100 din. Tarifa, ki je veljavna v Kraljevini Italiji, pa je kot celota za občinstvo ugodnejša nego dosedanja tarifa, kar je dalo Visokemu Komisarju povod za razširjenje tarife, veljavne v Kraljevini Italiji, na Ljubljansko pokrajino.

V naslednjem navajamo najvažnejše postavke poštne, brzojavne in telefonske tarife, ki velja v Kraljevini Italiji in bo od petka naprej veljala tudi v Ljubljanski pokrajini.

Pisma in zalepke: za vsakih 15 gramov ali del te teže v krajevnem prometu 0,25 lire (doslej za 20 gramov 1,50 din, odnosno 0,45 lire); v medkrajevnem notranjem prometu za vsakih 15 gramov teže ali del te teže 0,50 lire (doslej do 20 gr 2 din, odn. 0,60 lire). Pisma naslovljena v inozemstvo: za prvih 20 gr 1,25 lire, za vsakih nadaljnjih 20 gramov pa 0,25 lire.

Dopisnice, državne in zasebne izdaje, v krajevnem prometu 0,15 lire, v medkrajevnem prometu 0,30 lire (doslej v krajevnem in medkrajevnem prometu 1 din, odn. 0,30 lire). Dopisnice namenjene v inozemstvo 0,75 lire.

Razglednice: Samo s podpisom pošiljatelja in datumom: v notranjem prometu 0,10 lire, v prometu z inozemstvom 0,25 lire; razglednice z ne več kot pet besedami, ki izražajo vpludnost (voščila in pozdravi) ter neilustrirane dopisnice državne in zasebne izdaje z enakim besedilom: v notranjem prometu 0,20 lire, v prometu z inozemstvom 0,25 lire.

Tiskovine: Neperiodične tiskovine: za vsakih 50 gr ali del te teže v notranjem prometu 0,10 lire, v prometu z inozemstvom 0,25 lire. Zavoji s knjigami, ki jih pošiljajo založbe ali knjigarne za vsakih 50 gr v notranjem prometu 0,05 lire; poštni uradi lahko izdajo posebno izjavo o odpremi proti določeni pristojbini 0,10 lire za zavoj.

Mali paketi: za prvih 200 gr teže 1,20 lire, za vsakih nadaljnjih 50 gr 0,30 lire; v prometu z inozemstvom za prvih 250 gr 2,50 lire, za vsakih nadaljnjih 50 gr 0,30 lire.

Vzorci brez vrednosti: za prvih 100 gr 0,35 lire (v prometu z inozemstvom 0,50 lire), za vsakih nadaljnjih 50 gr 0,15 lire (v prometu z inozemstvom 0,25).

Ekspresna pristojbina znaša poleg običajne pristojbine v notranjem prometu 1,25 lire, v prometu z inozemstvom pa 2,50 lire.

Pristojbina za priporočene pošiljke znaša poleg redne pristojbine za zaprta pisma v notranjem prometu 1,25 lire (v prometu z inozemstvom 1,50 lire), za odprte dopise pa v notranjem prometu 0,50 lire (v prometu z inozemstvom pa 1,50 lire).

Paketi (v notranjem prometu): navadni do 1 kg 2,50 lire, do 3 kg 5 lir, do 5 kg 7,50 lire, do 10 kg 12,50 lire, do 15 kg 16 lir in do 20 kg 18 lir. Paketi, ki vsebujejo knjige in jih pošiljajo založništva ali knjigarne: do 1 kg 1,25 lire, do 3 kg 2,50 lire, do 5 kg 3,75 lire, do 10 kg 6,25 lire, do 15 kg 8 lir in do 20 kg 9 lir.

TELEGRAF IN TELEFON

Navadne brzojavke do 10 besed 2 liri, za vsako nadaljnjo besedo 0,25 lire.

Telefonska pristojbina v medkrajevnem prometu znaša za 5-minutni pogovor v okolišju do 25 km 1,50 lire, do 50 km 2 liri, do 100 km 4 lire, do 200 km 7 lir, do 400 km 9 lir, do 600 km 11 lir, do 800 km 13 lir, do 1000 km 16 lir in preko 1000 km 18 lir.

Denarni zavodi na Spodnjem Stajerskem. Kot smo že poročali, bodo podružnice dunajskih velebank prevzele dober del poslov podružnic prejšnjih ljubljanskih in zagrebških bank. Posle podružnice ljubljanske kreditne binke v Mariboru in Celju, Jugoslovanske združene banke iz Zagreba ter Celjske posojilnice bo prevzel Creditanstalt, posle podružnice Zadrugne gospodarske banke v Mariboru in podružnice Prastedione v Mariboru in Celju pa Länderbanka. Vendar navedeni dunajski zavodi ne bodo prevzeli poslov v celoti. Zdrave posle centralnih državnih bank (Pošne hranilnice, Državne hipotekarne banke in Priv. agrarne banke) bo prevzel Deželni hipotekarni zavod za Stajersko iz Gradca. Število hranilnic po uredbi o občinskih hranilnicah bo zmanjšano od 21 na 4, katere preostale bodo imele značaj okrajnih hranilnic. Tudi ne mislijo na enostaven prevzem prejšnjih zavodov. Od zadrug bodo ostale le tri velike kreditne zadruge in 1 rafajznovka. Obstojele bodo: okrajne hranilnice v Mariboru, Celju, Ptuj in Brežicah, 1 rafajznovka v Mariboru, kot depozitni banki pa bosta delala Creditanstalt-Bankverein in Laenderbanka, prvi z dvema podružnicama v Mariboru in Celju, druga s podružnico v Mariboru. Od obrtnih kreditnih zadrug bodo obstojali: Mariborski kreditni zavod, Ptujsko predjemno društvo in Hranilno in predjemno društvo v Celju. Na Kranjskem je dobil samo Creditanstalt dovoljenje za podružnico, ki bo imela tudi izplačilnico na Bledu.

Švicarska dobroimetja v Zedinjenih državah. Vlada severnoameriških Zedinjenih držav je dovolila švicarski vladi in švicarski narodni banki, da smeta pod gotovimi pogoji razpolagati s svojo imovino v Zedinjenih državah.

Italijanščina brez učitelja

OSEMNAJSTA LEKCIJA

Seznani se bomo z vrstnimi števili, se pomenili o dnevih, mesecih in letih in se učili računati.

Svoje znanje števkov dopolnimo nocoj z vrstnimi števili. Vrstni števiki so po obliki enaki pridevnikom na -o za moški in na -a za ženski spol. Rabijo se z določnim spolnikom il, la.

1. = primo (= prvo)
2. = secondo (= sekondo)
3. = terzo (= terco)
4. = quarto (= kvarto)
5. = quinto (= kvinto)
6. = sesto (= sesto)
7. = settimo (= settimo)
8. = ottavo (= ottavo)
9. = nono (= nono)
10. = decimo (= decimo)
11. = undecimo ali undicesimo ali decimoprimo (= undecimo, undicésimo, decimoprimo)
12. = duodecimo ali dodicesimo ali decimosecondo (= duodécimo, dodicésimo, dodicesekondo)
13. = tredicesimo ali decimo terzo (= tredicésimo, decimo terco)
14. = quattordicesimo ali decimoquarto (= quattordicésimo, decimokuarto) itd.
20. = ventesimo ali vigesimo (= ventésimo, vidžezimo)
21. = ventunesimo ali vigesimoprimo (= ventunésimo, vidžezimoprimo) itd.
30. = trentesimo ali trigésimo (= trentésimo, tridžezimo)
40. = quarantesimo ali quadagesimo (= kuarantésimo, kuadradžezimo)
50. = cinquantésimo (= činkuancésimo)
60. = sessantesimo (= sessantésimo)
70. = settantesimo (= settantésimo)

80. = ottantesimo (= ottantésimo)
90. = novantesimo (= novantésimo)
100. = centesimo (= čentésimo)
101. = centesimo primo (= čentésimo primo)
200. = ducentesimo (= ducentésimo)
300. = trecentesimo (= trecentésimo)
400. = quattrecentesimo (= kuattrocentésimo)
500. = cinquecentesimo (= činkuecentésimo)
- 1.000. = millesimo (= millésimo)
- 2.000. = duemillesimo (= duemillésimo)
- 100.000. = centomillesimo (= čentomillésimo)
- 1.000.000. = milionesimo (= millonésimo)

Dall'antiquario.

Una vecchia signora sta comprando un armadio antico.
»Di che stile è?« Un Luigi XIV forse?
»Nossignora!« Luigi XV.
»Oh, un Luigi di più!« o di meno? poco mi fa.

Ključ k vajam v 46. nadaljevanju.

Kupili smo dve kili češenj. Na mizi je bilo pet jabolk (= so bila pet jabolk); kje so? Nesel sem krojaču tri metre in deset centimetrov blaga, dvanaest (ali: tucat) gumbov in dva metra svile. Pripel sem v to mesto leta 1920. Moja sestra še nima 17 let. Ostal sem 15 (mi rečemo: 14) dni v Trstu. Moj prijatelj je izgubil pri igri tisoč lir. Čakal sem (na) tramvaj šest minut. Meso se plačuje po 12 lir.

Hò dato al povero mendicante cinquanta centesimi. Hò venticinque anni. Abbiamo nel nostro giardino ventisei peschi e tredici peri. Mio santolo ha venduto la sua villa per un milione trecento lire. Vorrei comprare questo quadro, ma costa mille cinquecento lire. La mamma ha comprato un cappellino per cento veticine lire.

1. starinar. — 2. »stare + gerundio« izraza neposredno in trajno sedanjost, tu: ravno kupuje. — 3. starinski. — 4. kakšen. — 5. slog. — 6. Ludovik. — 7. morda. — 8. »no, signora!« se zdrži v »nossignora!«. — 9. več ali manj.

Sporočamo, da je dne 24. junija 1941 umrl gospod

CUNTA JERNEJ

bivši župan občine Hotedršica, posestnik, dolgoletni odbornik načelstva Kmetijskega gospodarskega društva v Logatecu

Pogreb bo 26. junija 1941 ob 10 dopoldne na pokopališče v Hotedršici.

Kmetijsko gospodarsko društvo v Logatecu.

Dolenjsko ljudstvo je lepo sprejelo Eksc. Visokega Komisarja

Kakor smo že poročali, je preteklo nedeljo obiskal Eksc. Visoki Komisar Emilio Grazioli našo lepo Dolenjsko. Povsod mu je ljudstvo priredilo navdušene sprejeme in ga je pristrčno pozdravljalo. Leva slika zgoraj nam kaže sprejem v Sodražici, desna slika zgoraj pa skupino narodnih noš, ki so prišle k sprejemu v Kočevje. Na levi sliki spodaj vidimo, kako pozdravlja visokega gosta naša mladina v Metliki, desna slika spodaj pa nam predstavlja ljudske množice, ki so se zbrale k sprejemu Eksc. Visokega Komisarja na trgu v Metliki

Varujmo pridelke pred napadi iz zraka!

Za naše kmetijstvo utegne nastopiti nova nevarnost, t. j. zažiganje pridelkov po sovražnih letalih. Sicer ni rečeno, da bomo to res doživeli, vendar moramo biti na vse pripravljeni. Pri tem gre namreč za majhne celuloidne ploščice, ki bi jih metala sovražna letala in ki razvijajo, ko se vnamejo, dolg plamen ter veliko vročino, tako da lahko povzročijo požar v zorečem žitu. Ker nastanejo razen tega strupeni fosforjevi plini, je treba pri obrambi posebne pozornosti. Opozarjamo na to vse kmečke posestnike oziroma lastnike njiv. Nevarnost je posebno velika za zoreče in zrelo žito, ker vsebuje žitna slama v tem stanju razmeroma malo vode. Zato moramo biti posebno čujeti pred žetvijo in ob žetvi sami. Pazite vedno na bližajoča se letala ter imejte stalno pri roki lopate in motike, da lahko goreče žito hitro zasujete z zemljo. Tudi nekoliko vode je treba imeti v neposredni bližini, da lahko v njej takoj namočimo rute, ki si jih navežemo okoli ust, da škodljivi plini ne prihajajo naravnost v nos in usta.

Dobro sredstvo proti tem napadom obstoji tudi v sledečem: Žito začnemo žeti na sredi njive, tako da napravimo pas, ki obsega približno 1/4 vse površine. Na nastalih dveh polovicah napravimo ponovno na vsaki po en pas. Zanjemo čisto nizko, vsako požeto površino pa takoj sprti porjemo. S tem močno preprečimo širjenje požara po tleh, oziroma po strnišču in omejimo požar na en del njive. Tudi imejmo takoj pri rokah dosti

sveže zemlje, da lahko z njo hitro zakrijemo žito, če bi začelo goreti.

Ako nastane na njivi požar, morajo takoj vsi ljudje z orodjem in z mokrimi robci hiteti na dotično mesto, da nemudoma zasujejo goreče žito z zemljo.

Če točno upoštevamo ta navodila, se nam bo posrečilo škodo občutno zmanjšati. Hitro preoravanje strnišča ima razen tega še to dobro stran, da se zemlja po žetvi ne strdi in ne izsuši tako močno. To pa je zelo važno in koristno za naslednji pridelek in za rodovitnost zemlje v obče.

Delavna Slovenija

je naslov daljšemu članku v uglednem rimskem listu »La Tribuna«, kjer se članek spominja vseh važnejših del in stavb v Sloveniji. Koj sploščka omenja obnovitev borovniškega viadukta, ki da spada k enim od največjih v Evropi s svojo višino 33 m in dolžino 510 m. Dalje govori o cestah in železnicah v Sloveniji in pripominja, da so ceste v slabem stanju in da lokalne železnice (vrhniška) vozijo po polzevo, z 20 km »hitrostjo« na uro. Ves je prevzet ob pogledu na Ljubljansko polje, ki da je en sam zeleni vrt, in na Ljubljano samo, ki jo že iz dalje oznanjata dve zgradbi: Grad

in nebotičnik. Kakor v vseh drugih tozadevnih člankih italijanskih dopisnikov, je tudi v tem omenjeno, kako se človek začudi tolikemu številu šol v Ljubljani in množici šolarjev, ki so jih polni vsi parki in vse ceste. Prav tako se čudi velikemu številu cerkev in pripominja, da je videti v njih stavbah italijanski in nemški vpliv. Pohvalno se izraža članek o vsej Ljubljani, zlasti o središču, ki ima videz velikega mesta in o slovenski kulturi.

Vsa Slovenija, pravi, je ko nalašč ustvarjena, da se razvije v njej poljedelstvo, trgovina in industrija. Mnogo je bogastva v zemlji in ljudih, ki jih bivša Jugoslavija ni znala in ni hotela pravilno izrabiti. Toda pod novo vlado fašistične Italije in zlasti še zaradi goreče vnemosti Vis. Komisarja Graziolija za propeh Ljubljanske pokrajine, se bo ta del slovenske zemlje razcvetel v povsem novem sijaju. Tako bo na novo oživljena Ljubljana in Dolenjska. Dopisnik sklne svoj članek z upanjem, da se bo vse to ljudstvo strnilo z italijanskim ljudstvom in se bo skupno izražalo v pesmih in delih.

Obrestna mera za vloge pri denarnih zavodih

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je na predlog odbora iz člena 6 naredbe z dne 14. junija 1941-XIX, št. 44, glede vseh vlog, na katere se nanaša ta naredba, odobril naslednjo obrestno mero, ki je od 1. julija 1941-XIX dalje obvezna za vloge pri denarnih zavodih:

a) za vloge a vista 1% na leto,
b) za vezane vloge s trimesečnim odpovednim rokom 2 1/2% na leto,

Vprašanja

Ves svet govori dandanes o svežem zraku in sončnih kopeljih. Vendar so hkrati vsi kinematografi večer za večerom polni. Zakaj ne skrbimo za svetlobo in za zrak bolj redno in prirodno, namesto da v ta namen ob nedeljah narejamo izlete?

Zakaj nas lepaki in oglašilci v časopisih pozivajo, da naj jemo več mesa, več sadja in tako dalje? Če bomo jedli več tega, bomo morali jesti manj onega. Kaj je potemtakem napredek gospodarstva? In — ali ne pravijo dandanes vsi zdravniki, da naj manj jemo?

Reklama bodi resničnostna! Kako pa je potem to, da ima sleherni časopis pol ducata oglasov, ki drug drugemu ugovarjajo? Nikar da bi govorili o formalnem nasprotju, ko dva oglasa priporočata dve različni zdravili, ki da je najboljša za eno in isto bolezen! Toda oglejmo si sodbe strokovnjakov, ko dva trdita prav nasprotno kot edino pravilno!

Zakaj govorimo toliko o tem, kako da je več in več šolanja potrebno, čeprav je splošno znano, da je moderna vzgoja tudi z gospodarsko-praktičnega gledišča doživela popoln polom? Če naj bi morala šola vzgajati značaje — kje pa so ti značaji?

Zakaj je tako zvani kulturni človek potreben toliko udobnosti gmotne in mehanične vrste, da more živeti znošno?

Ali ne besedičijo vsi šolani veljaki, da je zvrhanost duha v obratnem razmerju s potrebo po zunanjih dražljajih? Kaj pa naj potem v teh časih pomeni umetno razlikovanje med »izobraženimi« in »neizobraženimi« ljudmi?

Zakaj se dajo moderne ženske preslepiti s pripomočki, ki jim prihranijo delo, ko pa potem potratijo toliko časa in denarja za vsakovrstna zdravila, zdravljenja, dijeta, masažo in telovadne ure, kar ima vse ta smoter, da bi bile popravljene napake prostega časa?

Zakaj imamo omožene ženske, ki se baje iz gospodarskih razlogov branijo, da bi imele otroke, ki pa potem sprejmejo plačane službe, ker doma ne vedo kaj početi? Posledica tega je potem ta, da je zmeraj več tistih, ki imajo po dve plači, pa nič otrok, in tudi več onih, ki imajo le eno plačo, pa več otrok.

Zakaj uporabljamo besedo »življenjski standard« le glede na gmotno udobje? Svoboda osebe in družine je bistveni del življenjskega standarda. Ljudje, ki imajo komaj toliko, da izhajajo in ki imajo prostost, imajo tudi mnogo višji standard ko ljudje, ki so polni raznovrstnega razkošja, a ki nimajo prostosti.

Zakaj dandanes toliko hvalisamo letalke, češ, da so drzne in napredne? Človeka je treba prikleniti k zemlji in ga ne pošiljati v zrak! Tiste, nemara da »strahopetne« ženske sužnje, ki so s svojimi možmi in otroki premerale po sto in sto kilometrov daleč v novo domovino, ali niso opravile večje in koristnejše kulturno delo, kakor pa emancipirane meščanke, ki znajo voditi avto ali letalo?

Zakaj si na vse načine sami nalagamo bremen na duše in si govorimo, da smo nesrečni in da je najbolje umreti, dokler smo še zdravi in so zdravi naši otroci in smemo biti še pod svojo streho in na svoji zemlji?

Zakaj več in več stvari ne prepuščamo Bogu, ki ni le naš Oče, ampak je tudi naš prijatelj? In ki nas najbolje razume, kaj da je prav in kaj ni prav z nami?

Zakaj?

c) za vezane vloge s šestmesečnim odpovednim rokom . . . 3% na leto,
d) za navadne vloge 2% na leto.

Obresti se morajo računati od drugega dne po vplačilu do dneva dviga; kapitalizirati se morajo pri hranilnih vlogah 31. decembra vsakega leta, pri vlogah na tekoči račun za 30. junija in 31. decembra vsakega leta.

Razdelitev letnih izpričeval

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za umestno, da se spremene do sedaj veljavne odredbe glede razdelitve letnih izpričeval učencem vseh šol,

odreja:

Letna izpričevala, čeprav datirana z 28. junijem, naj se izročijo učencem vseh srednjih, učiteljskih, strokovnih, meščanskih in ljudskih šol dne 30. junija po službi božji.

Ravnatelji in upravitelji naj učencem pred razdelitvijo izpričeval obrazložijo pomen Kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine.

Otroški podlistek

Pravljice Božene Nėmcove

Angel varuh

Fant je rasel in je bil bogaboječ vzgojen. Opazil je, da si je vsako krat, kadar koli se je kdo staršev orzl nanj, obrisal solzne oči. Zakaj, ni mogel nikdar zvedeti. Ko je prišel iz nižjih šol v višje razrede, se je prav tako čen še pridneje učil. Učitelji ga niso mogli dovolj pohvaliti in očetje so ga postavljali otrokom za zgled. Lastni starši pa niso prenehali jokati nad njim. Dokler Jožef še ni imel razvitega razuma, je spraševal svojo staro pesterno, zakaj roditelji

ogati trgovec ni imel s svojo ženo dolgo časa nobenega otroka, čeprav bi si ga oba strašno želela. Zato sta neprestano prosila Boga, naj bi jima postal vsaj enega. Tedaj se je zgodilo, da sta oba hkrati imela enake sanje. Sanjalo se jima je, da je stopil k njima angel in jima rekel: »Bog je uslišal vašino prošnjo. Imela bosta sina, toda v dvajsetem letu bo obešen.«

Z grozo sta se zakonca prebudila in strahoma povedala drug drugemu svoj sen. Nekoliko dni sta premišljevala o teh sanjah, ali se bodo izpolnile ali ne, počasi pa sta pozabila in bi se gotovo nikdar več ne spomnila nanje, če bi se žena kmalu nato ne čutila mater.

Sedaj sta začela verjeti strašnemu snu in od vsega srca bi si želela, da Bog odvrne od njiju to strašno breme. Ni se zgodilo. Čez nekaj časa je žena dobila zdravega in močnega sina. Dala mu je ime Jožef, in se domenila, da mora biti menih, kajti le tako bo morda Bog odvrnil od njega sramotno smrt.

Trenutek je stal Jožef žalosten in ni vedel, kaj bi storil. Potem pa je spregovoril: »Ker je torej tako, ne morem dalje ostati pri vaju, da ne vržem sramote na vaju in ves naš rod. Oče! Ti me nauči za trgovca, vsaj toliko, da lahko grem v svet. Potem bom odšel z doma, daleč, daleč, kjer me nihče ne bo poznal. Naj se tam dopolni moja kruta usoda da bi vi o njej ničesar nikdar ne slišali. Toda Bog je milostiv, in če ga človek zapusti, On nikdar ne zapusti človeka.«

toliko jočejo. Ta pa mu je zaradi lepšega odgovarjala: »Zato, ker nisi priden!« Ali pa mu je rekla, da imata mnogo skrbi. Fant se je trudil, da bi staršema pripravil čim več veselja, zato je bil priden nad mero. Toda jok je trajal dalje.

Bil je star že sedemnajst let. Ko je videl, da so njegovi starši premožni, od vseh spoštovani in zdravi, si ni mogel drugače razlagati njihovega joka kot na ta način, da je on vsemu kriv, da se ima nekaj zgoditi z njim, zaradi česar so starši žalostni. In sklenil je, da vpraša naravnost ne same, ali pa na kak drug način hoče priti na jasno. Nekega dne sta bila oče in mati sama v sobi. Tedaj je pokleknil Jožef pred nju in rekel:

»Moja draga mati! Dragi oče! Povejta mi sedaj, zakaj vedno in vedno samo jokata zaradi mene? Storim vse, kar le hočeta, učim se, ubogam vaju v vseh stvareh, vidva pa, kadar me le pogledata, planeta v jok. Zakaj? Ne vesta, kako strašno mi je hudo, kadar vidim, da imajo drugi starši veselje s svojimi otroki; skoraj da mi ne poči srce. Povejte mi, dragi starši! Naj bo še tako hudo, laže bom prenašal, kakor pa vajin jok in vajino žalost.«

Tako je prosil Jožef svoja roditelja. Ko je silil in silil vanju, sta mu končno jokajoč povedala.

Trenutek je stal Jožef žalosten in ni vedel, kaj bi storil. Potem pa je spregovoril: »Ker je torej tako, ne morem dalje ostati pri vaju, da ne vržem sramote na vaju in ves naš rod. Oče! Ti me nauči za trgovca, vsaj toliko, da lahko grem v svet. Potem bom odšel z doma, daleč, daleč, kjer me nihče ne bo poznal. Naj se tam dopolni moja kruta usoda da bi vi o njej ničesar nikdar ne slišali. Toda Bog je milostiv, in če ga človek zapusti, On nikdar ne zapusti človeka.«

Od tega dne dalje ni Jožef več hodil v šole, temveč se je učil trgovstva. Čez pol leta je vedel toliko, kolikor mu je bilo v glavnem potrebno. Vzel je tedaj nekaj svojih stvari, nekaj zlatnikov, poslovil se je od dragih staršev in od hiše, da mu je pokalo srce, ter se napotil v širni svet. Kakor dolgo je lahko videl svoje rodno mesto, tako dolgo se je neprestano oziral nazaj, ko pa so se konice zvonikov izgubile, je pokleknil na zemljo, proseč dobrega Boga, naj odvrne od njega sramotno smrt ter naj ga zopet pripelje nazaj v rojstni dom!

Prvi dan popoldne je prišel samo do gozda, kjer je zamišljeno stopal po senčnati poti. Tu je slišal za seboj klic: »Jožef, Jožef! Počakaj name!«

Jožef se ozre in vidi za seboj popotnega človeka. »Kako pa veš, da se imenujem Jožef?« ga vpraša, ko pride k njemu.

Torej ti res pravijo Jožef? No, to sem pa zadel pravo ime! Kam si namenjen?«

»V svet.«

(Nadaljevanje sledi.)

Droline novice

Koledar

Četrtek, 26. junija: Janez in Pavel, mučenca; Vigili, škof; Perseveranda, devica.
Petek, 27. junija: Marija vedne pomoči; Ema Krška, vdova.

Novi grobovi

† Viktor Durini sodnik okrožnega sodišča

Novo mesto, 23. junija.

Dokončal si svoj križev pot, ki je bil dolg in težak. Leto dni je minilo, odkar si legel in v današnjem jutru je bilo konec Tvojega trpljenja, ki si ga prenašal za občudovanja vredno potrpežljivostjo.

Kadar koli sem sedel pri Tvoji bolniški postelji in opažal, kako ginevaš Tvoje telesne moči, si se vedno upal, da se Ti bo zdravje povrnilo, da boš nastopil službo, da Ti bo s pomladjo vrhno zdravje, da Te bo ozdravilo poletno sonce in jaz sem Ti v tolažbo potrdil Tvoje upanje, čeprav sem vedel, da ni nade v Tvoje okrevanje.

Hotel si in gotov si bil, da nastopiš službo, zato si se vedno zanimal za posamezne slučaje iz svojega uradnega poslovanja, ko si kot predsednik kazenskega senata moral prekiniti svoje delo in se vtiči v bolniško posteljo. V vsem tem sem videl Tvojo trdno voljo, da hočeš okrevati, da hočeš živeti in delati.

Bridko je človeku, še težje pa tovarišu in prijatelju, ki mora vse to gledati in ne more pomagati, ki ve, da je vsaka tolažilna beseda prav za prav laž. Viktor, oprosti mi te besede, izrečene so bile v Tvojo tolažbo, v olajšanje Tvojega trpljenja.

Sodnik Viktor Durini je bil Novomeščan. Po končanih študijah, ki jih je začel na Dunaju, prekinil med svetovno vojno, ko je bil ujet na galski fronti in več let preživel v ruskem ujetništvu, in končal v Zagrebu, je začel svojo službo pri okrožnem sodišču v Novem mestu.

Kot sodnik je služboval pri okrajnem sodišču v Laškem in več let v Mokronogu, pred 15 leti pa se je vrnil v Novo mesto, kjer je do zadnjega služboval pri okrajnem in okrožnem sodišču.

Vse je poznalo našega Viktorja, vsakomur, ki se je nanj obrnil, je rad pomagal z nasvetom in vsakdo se je prepiral, kako plemenito je njegovo srce. Strokovno dobro podkovan je znal svoje znanje pravilno prilagoditi vsakdanjemu življenju, ki ga je med našimi ljudmi urejeval in skoraj ga ni človeka med nami, ki se ne bi izrekel o njem pohvalno, ko je zaznal za njegovo prezgodnjo smrt.

Bil je pa tudi dober tovariš in iskren prijatelj. V krogu njegovih tovarišev in prijateljev je njegova smrt napravila nenadomestljivo vrzel. Nepogrešljiv in nepozaben bo ostal v družbi svojih ožjih prijateljev in v trajnem spominu pri svojih stanovskih tovariših.

Zivljenje gre svojo pot, dragi Viktor, nič več ne bova kramljala po novomeškem trgu ali ob zeleni Krki, nič več uživala krasote našega mesta in njegove okolice, nič več obiskovala naših Gorjancev, temnih gozdov, Mirne gore in Gač, nič več ne bova trgala rododendrona nad Starim Tabornom; vidi pa, kadar ga bom utrgal, ga bom ob spominu na tiste dni, ko sva ga trgala v našem junijskem jutru in če mi bo dano, ga bom prinesel na Tvojo rušo. Dragi Viktor, počivaj v miru!

J.—e.

Osebnosti

— Poročil se je v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani g. Ludovik Ogrin, uradni uprave »Slovenec«, z gđ. Jožico Škraber z Vrnskega. Mladina novorojenčema želimo na novi življenjski poti veliko sreče in božjega blagoslova.

Cenjena dama, katera je v soboto dne 21. VI. med 16. in 18. uro kupila čevlje pri ZAMORCU na Sv. Petra c. 24 in plačala s tisoč lirskim bankovcem, naj se zgleda čim prej v tej trgovini radi ureditve važne zadeve.

— Gostovanje rimske Kraljeve opere v Ljubljani. Rimska opera, ki uživa obnem z milansko Scalo sloves svetovnega opernega gledališča, bo gostovala dne 9. in 10. julija v Ljubljani. Ansambel šteje 214 članov. 9. julija bodo izvajali Verdijevo opero »Traviata« z Mario Caniglio v naslovni partiji in Benjaminom Gigliem kot Alfredo. Pod muzikalnim vodstvom dirigenta Tullija Serafini in v režiji Marcela Govonija. 10. julija bodo peli Puccinijevo »Madame Butterfly« z Mafaldo Favero v naslovni in Aleksandrom Zilianiem v glavni moški partiji. Dirigent: Olivero de Fabritiis. Kot dodatek k tej operi bo plesal balet štiri letne čase iz Verdijeve opere »I vespri siciliani«. Gostovanje rimske Kraljeve opere v Ljubljani je eminenten kulturni in muzikalen dogodek, za katerega vlada že sedaj potrebne znamenje. Občinstvu, ki se interesira za to predstavo, priporočamo nakup vstopnic v predprodaji. Priročne velike ansamble in prevoza kulis bodo cene za to gostovanje seveda močno zvišane.

— Z univerze. Služatelji, ki so v šolskem letu 1940-41 obiskovali Višjo pedagoško šolo v Zagrebu ali Belgradu in žele v študijskem letu 1941-42 nadaljevati ali završiti svoj študij na smučenju se višje-pedagoškem tečaju na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani, naj se zaradi potrebne znanja prijavijo najkasneje do 10. julija t. l. na dekanatu filozofske fakultete v Ljubljani.

— Državna tehniška srednja šola v Ljubljani. Učencem in učenkam vseh odsekov in oddelkov se bodo razdelila letna izpričevala za šolsko l. 1940-41 v ponedeljek, dne 30. junija ob 9.

— Opozorjamo na razpis Pevske tekme, ki je izšel dne 18. ozir. 19. t. m. v časopisih. V njem so navedeni vsi pogoji za priglase tekmovalcev. Tekma bo 6. julija v Operi, zadnji prijavni rok je do večer 1. julija. Ker je letos odziv na razpis tekme zelo slab, opozorjamo ponovno reflektante, naj se prigrasijo, ker se v primeru slabe udeležbe tekmovalcev tekma ne bo mogla vršiti.

— Pri včerajšnji osmrtnici: Marija Zupančič roj. Seme se le vrnila pomota. Pravilno se mora glasiti: žena čevljarskega mojstra, ne pilarskega.

— Učiteljica z večletno prakso na italijanskih šolah v Toscani in Emiliji poučuje italijanščino ali slovenščino. Honorar nizek. Prevaja iz slovenščine v italijanščino in obratno tudi razne dopise. Naslov se izve v uredništvu »Slovenec«.

— Brezposelni mestni uslužbenec, ki so dopotovali na področje ljubljanske pokrajine, naj takoj pisмено javijo svoje naslove: Zvezi mestnih uslužbencev v Ljubljani, Mestni trg 1 (magistratno poslopje).

— Iški Vintgar je sedaj planincem že dobro znana soteska, kamor romajo ob nedeljah trume kolesarjev in pešcev po Izanski cesti. Zadnja naselbina pred sotesko je prijazna Iška vas, ki leži v južnem oglišču Barja med Krimom in Golim. Ob bistri Iški vodi pot dalje po dolini, ki se zožuje. Kmalu zagledamo prve skale, tako zvane Lopato in Seltan ter veliko navpično peč Orlejk, kateri dela družino, silen okroglišči skalni kup Borovljak. Divje skalovje vabi in mika tudi plezalca. V peševiti soteski pri tako zvanih Grabljicah prisumijo po divji grapi Kravica, ki se steka v Iško. Tod je zelen tolmun, kjer se hlade kopalci, s skal pa je lep pogled v sotesko Iške. V tej divji in raznoliki naravi je SPD uredilo skromno planinsko zavetišče, ki bo dobrodošlo vsem onim, ki posečajo Iški Vintgar, odkoder so številni izleti na Krim, na Rakitno, na Mokrec, na Kravico peč itd. Zavetišče bo oskrbovano redno vsako nedeljo. K tem bo SPD nudilo zavetje številnim posetnikom Krima in Mokreca, da bodo mogli prebiti nekaj prijetnih ur ob hladu bistre Iške. V nedeljo naj planinci posetijo v čim večjem številu svoje zavetišče v Iškem Vintgarju. Kdor hoče v nedeljo z avtobusom v Iški Vintgar, naj se predhodno javi v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4-I.

— Poletna vročina pritiska. Po kresnem dnevu je nastopila poletna vročina, ki je pač prikladna za košnjo. Okoliščinski kmetje so popolnoma zaposleni s košnjo in iščejo povsod dobre kosce, ki so sedaj plačani po 70 din in vso hrano na dan. Mnogi kosci so prišli iz raznih dolenskih in notranjskih krajev ter so se javili pri starih gospodarjih, kamor so zahajali kositi že leta in leta. Jutranja toplota je zadnje dneve takole med 15° do 17°, najvišja dnevna toplota pa sedaj dosega 28° do 30° C. Danes v sredo je vročina zelo pritiskala. Po hudi sopari je navadno nagla sprememba v lokalne nevihte. V juniju so vremenarji zaznamovali do srede že 12 lepih, sončnih dni brez dežja. Po poročilih iz Dolenjske tam nekateri kraji že 10 in več dni niso imeli dežja.

Ljubljana

1 Gospode katehete ljudskih in meščanskih šol v Ljubljani prosijo za Letno poročilo — nadzornik za veroenk.

1 Po riž in testenine naj pridejo trgovci z začetnimi črkami od A do M že v četrtek, 26. junija, od 8 do 12, z začetnicami od N do Z pa v petek, 27. junija, od 8 do 12 v mestni preskrbovalni urad. S tem popravljamo napako v včerajšnjem listu, ko nam je tiskarski škrat spremenil 26. junij v 27. junij za črke od A do M.

1 Trio italijano, katerega sestavljajo pianist, dirigent in skladatelj Alfred Casella (klavir), Albert Poltronieri (violin), in Artur Bonucci (čelo) je bil ustanovljen leta 1930. Od tega leta dalje do danes je imel nad 350 koncertov, med njimi 30 z orkestrom v vseh državah Evrope, severne Amerike in severne Afrike. Povsod so ga sprejeli z velikim navdušenjem in vse kritike so edine v tem, da so združeni v Trio italijano trije sijajni umetniki, ki muzicirajo z vso dušo in pa ogromnim tehničnim znanjem, ki ga imajo. Povsod so bili deležni izrednega aplavza pa tudi iskrene hvaležnosti kar so si zaslužili s svojo umetniško igro. Umetniški vodja tria je pianist Alfred Casella. Njihov edini koncert v Ljubljani bo pod pokroviteljstvom Visokega komisariata v ponedeljek, dne 30. t. m. ob pol 9 zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

1 Vodstvo po razstavi H. Smrekarja v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti bo odslej vsak dan točno ob 17 in ob četrta na 19, v nedeljo še ob 10. Vodi umetnik sam. Zadnji dnevi razstave hitro potekajo, zato opozarjamo zamudnike, naj z obiskom razstave ne odlašajo več, ker se bodo sicer gotovo pokesali, da so to veleaktualno razstavo zamudili in bodo tako ob lep spomin!

1 Vse p. n. gledališke obiskovalce opozarjamo, da je odslej začetek vseh večernih predstav v Operi in Drami ob 20.

1 Poslednja sklepna produkcija Glasbene akademije v letošnjem letu bo v petek, dne 27. junija ob 19 v veliki filharmonični dvorani. Nastopila bosta absolventa Burger Kajetan ter Ksenija Ogrinova iz šole prof. Jana Šlaisa in prof. Janka Ravnika. Skupno bosta izvajala Cesar Franckovo »Sonato v A-dur« za klavir in violino, dočim bo pianistka Ogrinova izvajala sama Beethovno »Sonato op. 31, št. 3 v Es-dur«, violinist Burger pa Lalojevo »Symphonie espagnole I. in IV. stavke«, Bachov »Air«, Pugnani-Kreislerjev »Preludij in Allegro« ter Paganini-Szymanowskova »Capriccio« št. 20 in 21. Violinista bo pri klavirju spremljal pianist Bojan Adamič. Vstopnina za občinstvo 5.70 lire, za dijake 1.20 lire in za vojake 3 lire; sporedi so v predprodaji v Matični knjižarni. Na koncert omenjenih absolventov opozarjamo.

1 Františkiška dvorana: v 27. t. m. ob 21: »Li terarni večer mladih« s spominom t. Jožeta Selige. Svoja dela bodo brali: Emil Frelih, Ivan A. Ribič.

Zdravko Ocvirk in Damjan Vahen. Pesmi J. Seliga bo bral Stane Sever, član Nar. gledališča, deo Rudolfa Kresala pa bo bral Vaclav Deržaj. Dobiček od prodanih programov je namenjen za sirote t. J. Seliga.

1 Nesreče in nezgode. Posetnik Ivan Erjavec iz Trebče vasi, okraj Novo mesto, občina Dvor, je v sredo ob 9 vozil z vozom z dvorišča hiše št. 16 na Gosposvetski cesti. Mimo je privozil tramvajski voz. Voznik je trčil v tramvaj, naglo je sicer konja zaobrnil, toda prelomilo se mu je oje, ki ga je z vso silo udarilo v desno nogo pod členkom, da mu jo je zdrobilo. Z reševalnim avtom je bil prepeljan v bolnišnico. — Posetnikova hči Anica Kolkajeva, doma v Gradišču pri Litiji, je prišla v ljubljansko bolnišnico. Padla je s čišnje in si zlomila desno nogo.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob 16., 19. in 21. uri
Najbolj priljubljena igralka Deanne Durbin v svojem najnovejšem filmu
Prvi poljub
Kot dodatek predvaja: Zvijanje in konec Sv. Jurija.
Kino Matica, telefon 22-41
1000 km na minuto
Fantastičen film o senzaciji, poletu v vesolje. Nino Besozzi, Antonio Gandusio, Vivi Gioi.
Kino Sloga, telefon 27-30
Pevski vesele filmi
PESEM HREPENENJA
(TORNA, CARO IDEAL...) — Vgl. vl. Laura Adami, Germaine Panitieri, Claudio Gora...
Film je opremljen s 421 napisi!
Kino Union, telefon 22-21

1 Kap ga je zadel. Upokojeni šolski nadzornik Ferdinand Juvanc, stanujoč v Levstikovi ulici, ki je bil dolga leta namesnik pri prosvetnem oddelku nekdanje deželne odnosno pokrajinske vlade, je v sredo okoli 10.42 stal pred Glasbeno Matice na Kongresnem trgu. Nepričakovano mu je postalo slabo in se je zgrudil na tla. Zdravnik je mogel ugotoviti le nastop smrti. Zadel ga je srčna kap.

1 Tudi tramvajski promet je zvečer podaljšan za polno uro. Dolej je namreč električna cestna železnica vozila do 22.30, odslej bodo pa vsak večer ob 23.30 odpeljali zadnji vozovi z Ajdovščine na Vič, Rakovnik, v Moste, Dravice in k Sv. Križu, nato se pa spet čez Ajdovščino vsi vrnil v remizo. Normalni promet traja kakor doslej do 21.15, ko se odpeljejo prvi vozovi v remizo, od 21.30 dalje pa vozi tramvaj samo vsake pol ure.

1 Zivahnost na živilskem trgu. Letina za domači grah je bila letos izredno dobra, kar je poznati tudi na trgu. Najrazličnejše vrste stročjega graha, osobito vrsta »Telefon«, so bile naprodaj. Cene so bile 6 do 7 din kilogram v strokih. Luščeni grah je bil po eno lito morica. Tam ob stolni cerkvi pred semeniščem so ga kmetice-okoličanke imele naprodaj kar cele košare in to luščnega, ki se je pozneje pocenil celo na 60 stotink. Trg je bil naravnost zabarikadiran s krakovsko in trnovsko glavato solato, ki je sedaj razmeroma poceni, kajti lepe glave je bilo dobiti po 5 din ali 1.90 lir za kilogram. Iz Trsta je prispel na trg prav lep zelen stročji fižol, ki je bil v torku po 20 din ali 7.60 lir kilogram, v sredo pa že po 16 din ali 6.08 lir. Mnogo zelenega stročjega fižola je prišlo iz Istre, zlasti iz koprške okolice, kjer so pravi gojitelji tega fižola. Italijanski paradižniki so bili po 16 din kilogram ali 6.08 lir. Novi gorški in istrski krompir se je pocenil in je bil po 7 din kilogram ali 2.66 lir. Kumare so bile sedaj že po 16 din kilogram, ko so bile pretekli teden zelo drage. Trg je bil dobro založen s češnjami. Domače češnje iz sostrske, dobrunjske okolice in z javorskih hribov so bile po 16 do 20 din kilogram ali 6 do 7.60 lir. Opažati je bilo prvi večji dovoz dolenskih češenj iz novomeške okolice. Bile so prav po isti ceni kakor sostrske. Trg za gozdne sadeže je bil popolnoma zasaden. Jagode so bile po 12 din ali 4.60 lir liter, Borovnice so bile po 7 din ali 2.60 lir liter. Pri nekaterih branjevcih so bile naprodaj prve hruške. Cena visoka. Breskve so bile po 16 do 20 din kilogram ali 6 do 7 lir na debelo, primerno višje cene na drobno.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20. Četrtek, 26. junija: »Trideset sekund ljubezni«. Izven. Cene znižane. Zadnjič o sezoni. — Petek, 27. junija: »Okeneec«. Izven. Premiera. Cene znižane. Igrajo mariborski slovenski igralci.

Opera: Začetek ob 20: Četrtek, 26. junija: »Seviljski brivci«. Red Četrtek. Gostovanje Anatola Monoševskega v partiji grofa Almavive. — Petek, 27. junija: Zaprlo.

Radio Ljubljana

Četrtek, 26. junija: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Operna glasba. Med odmorom ob 8 napoved časa — 8.15 Poročila v italijanščini — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Neapeljske pesmi — 13. Napoved časa in poročila v italijanščini — 13.15 Uradno vojno poročilo v slovenščini — 13.17 Orkestralna glasba — 13. Poročila v italijanščini — 14.15 Koncert pod vodstvom mojstra Previtalia — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Simfonična glasba do 18 — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Slovenska glasba — 20 Napoved časa in poročila v italijanščini — 20.20 Pogovor v slovenščini in plosče — 20.40 Orkester Cetra — 21.20 Koncert violončelista Brunellija, med odmori pripombe v slovenščini — 22 Slovenska glasba — 22.45 Poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Novo mesto

Cene morajo biti označene v lirah. V vseh trgovinah in gostilnah morajo biti prodajne cene označene v italijanskih lirah in to najkasneje do 26. t. m. Dne 27. junija bo po trgovinah splošen pregled cen in kontrola faktur ter njih primerjava s prodajnimi cenami. V slučaju prekrščenja cen bodo kršitelji tozadevnih predpisov strogo kaznovani.

Mali oglasi v »Slovenec« imajo velik uspeh. Zato v »Slovenec« naročite mali oglaš, kadarkoli bi radi kaj kupili, prodali ali poizvedeli. Mali oglasi v »Slovenec« so poceni. Sprejema jih podružnica »Slovenca«, ki ima svoje prostore pri Kraju.

Prečna pri Novem mestu

V nedeljo, na praznik sv. Petra in Pavla, bomo imeli v župnijski cerkvi lepo slovesnost. Naš g. župnik Janko Komljanec bo obhajal 25-letni mašniški jubilej in bo daroval slovesno sv. mašo. V mašnika je bil posvečen na svoj rojstni in godovni dan 24. junija 1916. V prečenski župniji deluje že 16 let in sicer je bil 12 let kaplan, 4 leta je pa župnik. Farani se hvaležno spominjajo njegovega uspešnega delovanja v Prečni, kjer je na vseh področjih farnega življenja ustvaril dela trajne vrednosti. Zato se bodo v nedeljo pri slovesni službi božji Bogu zahvaljevali, da jim je dal takega dušnega pastirja in Ga prosili, naj jim g. župnika ohrani še dolgo vrsto let. Čestitkam, ki jih bo g. slavljence prejel te dni, se pridružuje tudi naš list z željo, da bi zdrav in čil učakal zlato in demantno mašo in še čez ter da bi tudi v bodoče tako uspešno deloval kakor doslej.

Iz Spodnje Stajerske

Nov vodovod v Rajhenburgu. Trg Rajhenburg do sedaj ni imel vodovoda, pa tudi ne rajhenburška graščina, ki se dviga na strmih hribu nad trgom ter se je svoječasno nahajal v njej samostan oo. trapistov. Ta graščina je dobila številne stalnovalce, ki so vzeli gradnjo vodovoda v svoje roke ter so prav pridno na delu. Ves dan kopljejo in vozijo material ter gradijo vodovodno omrežje, po katerem bodo pogonjale vodo na hrib električne turbine.

Oddaja klavnih odpadkov. Na posvetoivanju mesarskih mojstrov, ki se je vršilo v Mariboru, je poseben strokovnjak predaoval o odredbah za izrabljanje odpadkov in stranskih produktov pri klanju živine in svinj. Na Sp. Stajerskem sta sedaj poverjeni dve trdki z zbiranjem kož in rogov ter parkljev zaklane živine. Kri se mora porabiti v gospodarske svrhe ter se v klavnihcah ne izpušča več v kanale. Določeni so tudi posebni zbiralci za loj in svinjsko črevo mast, ki je do sedaj ostala mesarjem, po novem pa jo morajo izročiti.

Dobra sadna letina se letos obeta na Spodnjem Stajerskem. Spod. Stajerska ima 3 milijone sadnih dreves ter je na sadju ena najbogatejših nemških pokrajin. Izšel je poseben oklic za »sadno bitko«. Zaradi pomanjkanja škropil pa ne bo letina takšna, kakor bi bila, če bi se sadje v redu škropilo. Izšel je tudi pravilnik o ureditvi sadne trgovine.

Zbiranje raznih odpadkov: cunj, kovin, gume itd. se bo sistematično uredilo s sodelovanjem šolskih otrok ne samo v mestu, temveč tudi na deželi.

Iz Hrvatske

Dr. Pavelić je sprejel zastopnike Katoliške akcije. Poglavar dr. Ante Pavelić je te dni sprejel zastopnike Katoliške akcije in je izjavil, da bo podpiral njeno delovanje, saj je katoliška delavnost prepotrebna za dvig morale ljudstva in je treba vse drugo pobijati, kar bi izpodjedalo zdravo koreniko narodne blaginje.

Novi znaki za žide. Z odlokom ustaške policije bodo židje dobili nove znake iz kovine, namesto znakov iz blaga, ki so jih nosili doslej. Novi znak ima obliko okrogle tablice rumene barve. To tablico bodo morali nositi na levici vsi židje, ki so že dopolnili 14 let.

Hrvatska družba za kurivo. V Zagrebu so ustanovili Hrvatsko družbo za kurivo, ki bo imela izključno pravico za uvažanje, izvažanje in prodajo kuriva na vsem ozemlju hrvatske države. 60 odstotkov delnic je last države.

Šport

Plavalni tečaji za šolsko mladino. Ljubljanska plavalna šola razpisuje za mesec julij plavalni tečaj za šolsko mladino. Pravico do prijave imajo vsi oni dečki in deklice, ki obiskujejo katero koli šolo. Vpisovanje traja od 26. do 30. junija. Tečajniki morajo izpolniti prijavnico, ki jih dobe na kopališču SK Ilirije. Po predhodnem zdravniškem pregledu bodo šele tečajniki pripuščeni v tečaj. Juljski tečaj se prične 1. julija, vpisnina zanj znaša 8 lir, vsakodnevna vstopnina pa 0.40 Lir.

Zanimiva lahkoatletika prireditve v Grazu. V soboto, 21., in v nedeljo, 22. t. m., je bilo v Grazu lahkoatletsko okrožno prvenstvo, ki bo zanimalo tudi slovenske športnike, ker so na njem sodelovali nekateri Mariborčani, ki službujejo sedaj v Grazu ter se udeležujejo največ v Poštnem športnem klubu. Poleg tega pa je prireditve zanimiva kot primera za naše atletske rezultate. Izid zaključnih tekmovalcev je naslednji: 100 m: Vogler (GAK) 11.5; 400 m: Andres (LSV Zeltweg) 5.4; 1500 m: Gassenschmidt (LSV Zeltweg) 4:15.7, drugi Veršnak (Post) 4:25.9, tretji Kleindienst (Post) 4:15.7; 5000 m: Celestina (Alpine Rosenthal) 16:40.9, drugi Stojnšek (Post) 16:50.1; 110 m zapreke: Pilhač (ADTV) 17.2, drugi Korger (Post) 17.8, tretji Poklukar (Post) 19.3; višina: Pilhač 1.65; daljava: Vogler 7.57, Bele (Post) 6.50; kopje: Tunner (GAK) 51.16, Korger (Post) 45.60; 200 m: Klicpera (Post) 23.4; 800 m: Ing. Schäfer (GAK) 2:02.3, Veršnak (Post) 2:03.3; 10000 m: Stojnšek (Post) 35:08; troskok: Rebolj (GAK) 13.55, Razlag (Post) 13.03; skok ob palici: Schöber (GAK) 3.80, Bele (Post) 3.40; krogla: Tunner (GAK) 13.59; disk: Tunner 43.82; kladivo: Exner (ADTV) 34.72. — Imena Veršnak, Kleindienst, Celestina, Stojnšek, Korger, Poklukar, Bele so znana s svoječasni atletske nastopov v Mariboru. — Zanimivi so tudi izidi ženskih prvenstev: 200 m: Eghart 29.1; krogla: Mayer-Bojana 11.39; disk: Mayer-Bojana 33.64; kopje: Fabian 35.60; daljava: Fabian 4.88.

Turneja AC Bologne po Nemčiji, ki bi se morala te dni pričeti, je preložena na pozneje. Italijanski prvorazredni nogometni klub namerava gostovati v vseh važnejših nemških nogometnih centrih.

Poizvedovanja

Zensko kolo se je našlo v Tomačevem št. 18. Na potu po Tyrsevi in Zerjavovi cesti sem izgubila ključ. Poštenega najditelja naprošam, da jih vrne v pekarno Marinč (Kačič).

Manjša vsota lir se je našla na sodišču. Dobi se na Sv. Petra cesta 91-4

Veliki Slovenčev koledar

s katerim smo Vas lansko leto tako zadovoljili bo izšel letos v še lepši obliki. Naročite ga čimprej pri našem zastopniku v Vašem kraju!

Za naročnike „Slovenca“, „Slovenskega doma“, „Domoljuba“ in „Bogoljuba“ bo stal le

L. 9.—

Tiskali bomo le toliko izvodov koledarja, kolikor bo plačanih prednaročil! Ne odlašajte, ampak takoj naročite to edinstveno knjigo — olajšali nam boste delo!

Zastopniki, začnite takoj s pobiranjem naročil!

Matija Malešič

V zelenem polju roža

Izvirna povest

Ni bilo samo smeja, bilo je i solz. Ko je pokleknila Majda pred kapelico in dvignila roke k božji Materi, so se vsule ženskam solze iz oči, še nekateri moški jih niso mogli zadržati. Med občutene, globoke, resne in proseče Majdine besede so pohiteli izmed gledalcev na oder pritajeni vzdih. Še so niso posušile solze na trepalnicah, že so se smejala usta. Tine pod Metinim oknom in neprekosljivi Tonček! Jeza na Gašperja in Zavrtnika in birače in Ježa in Gabra! Sočutje za Janezom. In zopet solze, debele, grenke solze ob nastopu Janezove matere.

Ko je padel zastor, je gospoda ploskala. Odprtih ust so hipe strmeli ljudje v zagrinjalo, nato je izbruhnil bučen val odobravanja in priznanja. Spogledali so se, pritrjevalno so pokimali. Z obrazov je žarelo veselje in zadovoljnost. In premislili so dejanje, besede, nastope posameznih, preredevali so tega, onega igralca, bili so ponosni na svoje sinove, hčere, brate, sestre, še na daljino sorodstvo so bili ponosni.

Glasna hvala je donela pod kozolcem študentom, ki so prišli na tako lepo misel. Lohanev Tine, Maničin Janez, je vzrzel v obeh vaščanov za tri glave, o nikomur ni bilo toliko hvale kot o njem.

Ko da je čutil, kaj govore gledalci o njem, ali ker se je posrečilo in ni bila prva zadrega niti opažena, je bil Tine razigrane volje. Mazal je kovača s sajam in ogljem po obrazu, lasih in rokah ter počital Rozi in Anki: »Ste mislile, da vaju gospoda sne?«

»Saj sama ne vem, kaj mi je tiščalo grlo!« se je branila Roza.

»Saj je hlo!« je trdila Anka. Sram jo je pa le bilo.

»Nate sem ponosen, Majda!« je glasno in pred vsemi pohvalil Tine Metko. In pogledal jo je z živim ognjem v očeh in z dopadenjem. In tudi njegovi, ko prej Francetovi pogledi so bili vsi zavzeti in se kar niso hoteli ločiti od nje. Kaj naredi narodna noša! —? — je res, ko da je bila nalašč za njo narejena! Pa avba, avba, kako ji je avba sedela na glavi! Vsa posrebrana in pozlačena avba.

Metka je v zadregi. Le kaj je danes vsem moškim, da jo tako gledajo. Prej France, sedaj Tine, pa vsi drugi fantje. Ko da je danes čisto druga. Zenskam pa je puhtela iz oči nevoščljivost. Zakaj se niso potrudile, da bi si tudi preskrbele odkod narodno nošo?

»Tudi jaz sem nate ponosen, Majda! Na Janeza sem pa jezen! Zakaj imaš njega rada? Zakaj me ne maraš? Ali nisem fant od fare?« Široko razkorčen je stal Gašper pred Majdo, rožljaj je z denarjem v hlačnih žepih in ji gledal izzivalno v oči.

Ali mu je bila Metka hvaležna za njegovo željivost in pomoč v zadregi! »Moram Janeza rada imeti!«

»Oho! Moraš? Zakaj?«

»Že prav! Pa nočem iz obupa z veseljem na oni svet. Naki je prelepo na tem svetu, po katerem hodijo brhka dekleta kot je Majda!«

Med igralci je plula židana volja. Samozavest jim je bila v srcih. Drugo dejanje so igrali lepše kot prvo. Med tretjim dejanjem so ljudje stiskali pesti in grozili Gašperju, Zavrtnikova blaznost jih je vznemirjala, Janezova in Majdina nesreča jih je bolela. Pri streljih v četrtem dejanju je zastala ljudem sapa. Privoščili so grdemu Gašperju, vzklicali so v grozi in sočutju, ko je omahnil Janez v prepad in je zginila za njim Majda.

Zastor je padel. Ljudje pa so obsedeli in obstali na mestih, niso mogli verjeti, da morajo že oditi, tako jim je prevzelo vse tisto lepo, kar so

videli na odru. In žal, žal jim je bilo, da se je tako hitro vse končalo. Prehitro, prehitro!

In kot da je bilo tudi igralcem žal, da je že vsega konec. Metko je kar zabolelo: slebič svileni gorenjski narodno nošo in odložiti srebrno avbo — pa bo zopet vsenaokoli tako vsakdanje. In ne bodo več počivali pogledi moških na njej, kot da je posebnost, čisto druga kot sicer. Tudi igralcem se kar ni dalo z odra. In obnavljajo so si umivali barve z lie in trgal prilepene brke.

Prihitej je na oder nadučitelj in povedal, da je vslopnina prinesla dosti več. In rekel, da se spodobijo, da se igralci za svoj trud in lepo igro poveselijo. Povabil je vse v gostilno.

Igralci so bili povabila veseli. Le ne po teh lepših urah prehitro nazaj v vsakdanjost!

»Preobleči se moram.« se je branila Metka.

»Kaj, preobleči?« se je začudil Tine in jo debelo pogledal. In iz njegovega pogleda je videla, da je mislil: Potem... potem pa ne boš več, kar si sedaj... taka, da človek ne more odtrgati od tebe pogleda. In njegov pogled je zaprosil: Nikar se ne preobleči, Metka! Da veš, kako ti pristaja gorenjska narodna noša! Pojdi, kakršna si!

Otroci so vpili: »Majda, Majda!« Z občudovanjem so jo gledali, niso se je mogli nagledati, spremljali so jih do gostilne. Še odrašli so postajali ob potu in jih gledali, ko da so čisto tuji, vzvišeni, vsega občudovanja, spoštovanja in čaščenja vredni ljudje. Po gostilniškem vrtu je pa kar završelo, ko so prišli. »Majda, Majda? Križ božji, torej si res še živa in se nisi ubila v prepadu?« Hvala Bogu, škoda bi te bilo!... Tako dekle!

»Janez, Janez!«

»Tonček!«

»Zavrtnik!«

»O, gospod Gašper, Lisjakov gospod Gašper!«

In od vseh strani so jim ponujali piti in jih vabili k svojim mizam. Tine pa ni dovolil, da bi se razkropili. Sedli so okoli dolge mize. In takoj je bilo središče vsega zanimanja na gostilniškem vrtu ta miza. Sorodniki in sosede so se dvigali

od sosednjih miz in prihajali s polnimi kupicami k igralcem.

»Gospod Grozdek,« je poklical Lisjakov Gašper gostilničarju.

Z veseljem in hrupom so sprejeli novo ime za gostilničarja, ki je nosil, nosil na mizo liter za litrom, ko da ne nosi vina, ampak vodo, ki je zastoj.

Okoli Tineta je bila ves čas tesnjava. Če bi moral izpiti vsak kozarec, ki so mu ga nudili, bi gotovo že zdavnaj več ne mogel stati na nogah. Vsem niti odgovarjati ni mogel. Niti v študenta Janka, niti v Toneta niso ljudje tako skilili, dasi je bil Janko že na vseučilišču. Tone pa je letos prestopil tisto hudo skušnjo, ki ji pravijo matura. Ribničana so se ljudje nekako bali. Središče vsega zanimanja je bil Tine.

Tudi gospoda je hotela govoriti s Tinetom. Grozdek je prihitel in mu sporočil njihovo željo. Ko se je Tine obotavljal in ni takoj odšel, je prišel še Lokač in glasno ter s poudarkom povedal, da bi sam gospod glavar rad govoril z njim. Kmalu se je Tine vrnil in igralci mizi in povedal z nič kaj veselim obrazom, da želi gospoda govoriti tudi z Metko. »Tudi tebe hočejo mučiti,« ji je šepnil, ko sta med pozornostjo in nevoščljivostjo gostov odhajala h gospodski mizi.

Geometer se je lotil Metke. Rdečica ji kar ni zginila z lie, toliko je govoril, govoril v njo. Kako ji pristoji gorenjska narodna noša, kako lepo je igrala, kako jo krasi rdečica na licih, kako ljubka je v svoji zadregi in sramežljivosti... In gledal, gledal ji je neprestano v oči, da bi najrajši pobegnila od mize, ali pa se pogreznila v zemljo. Ko s prošnjo, naj jo reši, je pogledala na Janeza. Stihala je besede sodnikov: »Škoda bi vas bilo za semenišče, gospod Tine.«

Tine ves rdeč. Saj se mu menda ne godi v krepiljših sodniškovke boljše ko meni ob geometru. Je pomislila Metka. In je poslušala tja čez mizo, ne na tisto, kar ji je šepetaje pripovedoval geometer.

KULTURNI OBZORNİK

Ravnatelj dr. Anton Breznik — šestdesetletnik

Danes 26. t. m. praznuje svojo šestdesetletnico slovenski jezikoslovec, ravnatelj gimnazije Zavoda sv. Stanislava, prelat dr. Anton Breznik, član Akademije znanosti in umetnosti. Posebno danes, ko je njegova gimnazija, kjer je dr. Breznik deloval toliko let za lepoto in čistost ter spoznavanje slovenskega jezika, so naše

čestitke še toplejše in polnejše želji, ki naj mu jih bodočnost izpolni v dobro vsega našega slovenskega naroda in jezika, kateremu je on posvetil vse svoje plodno življenje. Nesteti njegovi učenci, ki so po njegovi živi besedi sledili v skrite zakladnice slovenske govornice, in vsi, ki so si iz njegove Slovnice odkrivali pogled v sestav materine besede, ter vsi sploh, ki po njegovem pravopisu skušajo uravnati izražanje svojih misli, da bo v skladu z duhom in organskimi oblikami jezika, se bodo danes spomnili življenjskega jubileja gospoda dr. Breznika, učenjaka, pa vendar vseskozi praktičnega kulturnega delavca ter nad vse dobrega človeka, prijatelja in vzgojitelja. Vsi ti ljubitelji slovenskega jezika, ki je danes postavljen na tako zgodovinsko preizkušnjo, v marsikakšnem kraju naše prelepe domovine, bodo hvaležni dr. Brezniku za njegovo življenjsko delo, ki ni bilo majhno in ki dobiva vse bolj na veljavi.

Njegovo delo je namreč že od mladih let vse posvečeno slovenskemu jeziku, njegovemu življenju in čistosti. Lepo je to njegovo delo razčlenil njegov etanovski tovariš prof. Jakob Šolar že svoj čas v našem listu (1931), pa ga bo gotovo tudi sedaj kdo strokovno ovrednotil v poklicnih revijah. Danes naj samo na široko označimo to delo. Že kot bogoslovec, slovniški samouk, je priobčil prve razprave, tičoč se slovenskega slovniškega gradiva, nabiral po vseh krajih besedni zaklad ter zapisaval slovenske narodne pesmi za Streklja. V Gradu pri Streklju in Murku, kamor ga je poslal Jeglič, se je izobrazil v sistematičnega akademskega slovničarja ter prišel v škofov zavod za profesorja, kar je ostal vse doslej, ko zavzema direktorsko mesto. Odslej ni spustil peresa iz svojih rok. Glede pravopisa je skušal najti sintezo med Škrabcem in Levcem ter je v tej smeri raziskal, kako je s pisavo tujih imen pri nas, kako je s slovniškimi izposojenkami, ter je nato napisal obširno kritiko Levčevega pravopisa. Zanimati ga je začela rast slovenskega besednega zaklada in njega razvoj ter je že pred svetovno vojno pospremljal jezikovni razvoj od Trubarja do najnovejšega časa ob prevodnih listov in evangelijev. Vse to je z leti še poglobil ter je tako raziskovanje slovenskega besednega zaklada, poleg geografske razširitve in nabiranja novih izrazov, razširil na zgodovinsko ugotavljanje, kdaj je kakšen izraz prišel v slovensko knjigo, kdo ga je rabil in odkod ga je vzel, v kakšni obliki, zvezi in sintaksi se je prvotno rabil itd. Tako je prišel do svojih najzanimivejših razprav o primerjanju vseh slovenskih slovarjev, o jeziku pri naših pisateljih, pod kakšnimi vplivi so stali in kaj so jemali iz ljudstva, kaj iz dnevnega časopisa in kaj iz sosednjih jezikov, zlasti slovanskih. Tako je ugotovil slovenske izposojenke, obenem pa dognal pravo slovensko obliko, kakor se je uporabljala tedaj, ko so imeli predniki še živ posluš za prvotno slovensko moč v besedi. Tako je to njegovo delo na eni strani izrazilo znanstveno do vseh potankosti in metod, toda obenem čudno sveže in sodobno praktično: ob njegovih znanstvenih ugotovitvah so se naučili moderni pisatelji in časniki starih dobrih izrazov, krepkih in nazornih, ki so

nadomestili bledotne izposojenke in neslovenske sestavljenke. Tak uspeh so imele njegove razprave o slovniškem gradivu, jezikovne ocene modernih pisateljev, razprave o novejših napakah slovenskega slova itd. itd., ki jih piše še vse doslej. Tak je Breznik kot leksikograf, kot razširjatelj slovenskega besednega zaklada, zapisovalec slovenskega jezikovnega življenja, rasti in napredne usmeritve, ki jo Breznik uravnava zopet v pravo smer. Ta napor je viden tudi pri ustvarjanju nove slov. terminologije.

Vse to označuje B. za praktičnega slovničarja, kar je najbolj pokazal s svojo sintezo slovenskega jezika, s svojo splošno znano in priznano Slovensko slovnico, ki je doživela pri Mohorjevi družbi že mnogo izdaj, ter zdaj doživlja pod njegovim vrgstvom novo pomlajenje pri slovenskih čitanjarih. Tu je predvsem dajal poudarke ne samo na spremembo končnic, temveč predvsem naglasa, o čemer je napisal več strogo znanstvenih razprav

Kako so potovali Egipčani po puščavi

Za izkopine v Egiptu so se vedno živo zanimali tudi italijanski arheologi, ki so pri izkopavanju imeli tudi več lepših uspehov. Tako je Achille Vogliario s svojo znanstveno ekspedicijo na južnem robu Fajuma pri Medinet Madiju odkril ptolomejski templji iz prvega stoletja pred Kristusovim rojstvom. Med izkopinami so zadeli tudi na najsvežeje, na mnogo starejšo tvorbo, ki izhaja iz dobe 2000 let pred Kristusom. V predvorju so našli na ostanke štirikolesnega voza iz sikorovega lesa. Vozček je imel razmerje 209:123, osi so pa bile dolge 170 cm. Od zgornjega dela voza ni bilo nič ohranjenega. Pri ogledovanju spodnjih delov voza, je znanstvena komisija postala posebno pozorna na drog, ki je vezal sredini obeh vzdolžnih lesenih delov. Sredina droga, ki je bila debelejša, kakor pa obe strani, je imela okroglo odprtino v premeru 13,5 cm, globoko 6,5 cm. Na dnu je bila še druga odprtina v obliki kvadrata, globoka 5,5 cm. Odprtina je bila podobna vdolbini za jambor ter je morala gotovo služiti za vikanje posebnega droga. Vprašanje je seveda, če so Egipčani na ta drog razpenjali tudi jadra. O tem je razglabljal tudi dr. Dittmann v svojem delu »Raziskovanja in napredki«.

Ključ številnim ohranjenim slikam iz živ-

Pozdrav iz prejšnjega stoletja

Neka milanska trdka je te dni dobila poslovnno pismo, ki je bilo oddano na pošti v Tridentu dne 13. maja 1899, kar je razvidno tudi iz poštnega pečata. Drugi poštni žig na pismu potrjuje, da je pismo čisto pravilno prišlo dne 14. maja t. l. čez italijansko mejo. Kje se je med tem časom mudilo, bo verjetno ostala tajna za vse večne čase. Pismo so pred vročitvijo naslovljenju seveda pregledale cenzurne oblasti ter nani udarile tudi svoj pečat. Ker kazenske znamke iz leta 1899 tudi niso več v veljavi, je moral naslovljenec plačati kazen zaradi nezadostno frankiranega pisma po sedaj veljavnih predpisih. (k)

Muzej bacilov

Prihodnje dni bodo v San Francisku odprli muzej bacilov, kjer si bodo lahko obiskovalci ogledovali vse dosedaj znane škodljive in koristne bacile. Ker večine bacilov s prostim očesom sploh ni mogoče videti, bodo občinstvu na razpolago številni mikroskopi. Razen tega bodo pa še bacili, ki povzročajo razna obolenja, naslikani v petstokratni povečavi. (k)

Kobilica, največja žuželka v Švici

V švicarskem muzeju imajo nekoliko primerov največje žuželke, ki živi na švicarskih tleh. Je to 8 do 10 cm dolga kobilica, Sago pedo, ki je prišla v te kraje iz balkanskih dežel, odkoder se je razširila tudi v druge evropske države. Celo v Aziji so jo že zasledili. Kobilica nima peruti ter s svojimi šibkimi nožicami tud slabo skače. Za učenjake je predvsem zanimiva zato, ker za razploditev ne potrebuje kobilice, moškega spola. To se dogaja sicer tudi pri nekaterih drugih vrstah kobilic, kar je pa

v tujih strokovnih listih (nemških, poljskih itd.). Živ govor je novost Breznikove slovnice, poudarek na izgovorjavi ter spremembi naglasnih kvalitet, kar uvaža njegovo slovnico med moderne slovnice.

Na podlagi vseh teh skušen je bil poklican, da v družbi s prof. Ramovšem, našim največjim etimologom, sestavi kot praktični pravorečni in sintaktični strokovnjak Slovenski pravopis ter ga s svojo veliko avtoriteto tudi uveljavi. Današnji pravopis je v največji meri Breznikovo delo.

Se in še bi lahko govorili o delu dr. Breznika, o njegovem urejanju prvega slovenskega dijaškega glasila, ki ga je on ustanovil, »Mentorja«, dalje Škrabčevih Zbranih spisov; o njegovem delu za slovensko narodno pesem, o delu pri organizaciji slovenski slavistov, katerih stanovskemu društvu je predsednik itd. Posebno toplo bi bilo govoriti o njem kot tolniku v zavodu ali na bogoslovni fakulteti, ali o njegovem delu za pravilno izreko v gledališču, ki stoji na njegovih principih. Toda prostor v današnjih razmerah nam tega ne dovoljuje: sedaj lahko samo opozorimo na življenjsko energijo tega velikega ljubitelja slovenskega jezika, učenjaka in vzgojitelja-duhovnika, kateremu v imenu vseh, ki ljubimo slovenski jezik nad vse, in smo bili kakor koli njegovi učenci, kličemo k jubileju: Na mnoga leta! Njegovemu zavodu, ki mu stoji s tako ljubezno na čelu pa: Naj bi pod njegovim vodstvom oživel, se znova razcvetel.

Za vodne zgradbe in rove potrebujem

izkušene polirje

Interesenti naj se zgledajo s spričevali osebno do 28. junija pri

ing. JOSIP DEDEK

Ljubljana, Zibertova 7/I.

Belgijska kraljica-mati in ljudski kuhinji

V Bruslju so pred kratkim pod imenom »Soupe Leopold« odprli celo vrsto ljudskih kuhinj, v katerih dele hrano siromašnejšim slojem. Preprosti ljudje, ki v velikem številu obiskujejo te kuhinje so imeli zadnje dni med seboj preprosto gospo, v kateri se je skrivala belgijska kraljica-mati, ki je tako neopažena prišla nadzirati poslovanje teh socialnih ustanov. Ko je ljudstvo spoznalo svojo kraljico, jo je pristrčno pozdravljalo. (k)

»Popoln zakon« šele z 20 do 30 ženami

Poglavar nekega Zulu plemena, Alvana Kosa, je pred leti težje zbolel na očeh. Skoraj dve leti je bil že slep, nato se je vendarle odločil za operacijo. Zdravniki v Durbanu, h katerim se je zašel poglavar Kosa, so ga operirali in mu vrnili vid. Ves srečen se je Kosa napotil domov k svojim 24 ženam in 32 otrokom. Pred odhodom so ga zdravniki vprašali, če se niso morda medtem, ko se je on zdravil, njegove žene med sabo sprle in skregale. Poglavar Kosa jim je mirno odgovoril: Ena ali pa dve ženi sta dejansko res samo preprij, medtem ko človek 20 do 30 žena čisto lahko prenaša, ker se žene medsebojno kregajo in prepirajo in delujejo na moža kot streljivo. Lahko vam povem, da sem srečen mož, katerega tudi ne tarejo nobene skrbi. (k)

Ropar - izumitelj

Ameriško časopisje se zadnje dni bavi z najnovejšo senzacijo, ki se je zgodila v New Yorku, kjer so iz preiskovalnega zapora izpustili roparskega napadalca Harryja Kerstna z utemeljitvijo, da je velik izumitelj in da svoji državi lahko več koristi na prostem, kapor pa v zaporu. H. Kersten je sodne zapore zapustil šele pred kratkim, v katerih je premedel polna tri leta zaradi roparskega napada. V celici je v samotni stalno razmišljal o izdelavi letalskega motorja, ki bi ne povzročal nobenega šuma in ropota. Pri tem je imel nekaj uspehov, za katere so se seveda pričeli takoj zanimali strokovnjaki, ki sedaj nadaljujejo izvedbo kaznjenceve zamisli. Ponovni roparski napad je Harry Kerstna zopet privedel v preiskovalni zapor. Pri razpravi so se pa zanj čuli dobri glasovi, zaradi katerih ga je sodišče pustilo na svobodo do jeseni. Medtem bo pa moral s strokovnjaki nadaljevati delo za izvedbo svojega izuma. (k)

vendarle izjema, medtem ko je pri tej kobilici to pravilo. Ima tudi svoj pomen, ker se takšna vrsta živali odnosno žuželke laže prilagodi novim razmeram. (k)

Naš iskreno ljubljani mož, oče, ded, brat, tast in svak, gospod

Ferdo Juvánek

žolski ravnatelj v pokoju

nam je danes umrl. : Na zadnji poti ga bomo spremili v petek, dne 27. junija 1941, ob 5. uri popoldne z Žal - kapela sv. Andreja - na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 25. junija 1941.

Žalujejo rod bine:

Juvánek, Pirc, Ukmar in Fortuna

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo tekoč pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolišna, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Jstejo:

Gospodinjstva učiteljica

vajena otrok, išče službo vzgojiteljice. — Naslov v upravi Slov. št. 9122.

Hlapec

h konjem dobi službo »Pri ruskem carju« na Ježici. b

Manufakturst

pošten, z večletno prakso, zmožen prodajalec, verziran isto galanterije, mode, konfekcije, s la referencami, vešč nemškega jezika, samski, prosti namestitve proti voljni plači — gre isto za časno pomožno moč — vzame tudi kako primerno mesto. Borko, Vegova ulica št. 8. a

Ženska

srednjih let, močna, zdrava, vajena kuhe in vseh gospodinjstskih del, išče primerne službe. Ponudbe pod »Poštena« na upravo »Slovenca« štev. 9162.

Hlapec

trezen, zanesljiv voznik, se sprejme takoj. — A. Susnik, Ljubljana, Zaloška cesta 21. b

Kupimo

VSAKOVRSNO

ZLATO

SREBRO - PLATINO

BRILJANTE

SMARAGDE SAFIRJE RUBINE

BIJERE I.T.D. STARIŠKE

NAKITE TEH UMETNINE

PO NAJVIŠJIM CENAM

STARA TVRDKA

JOS. EBERLE

LJUBLJANA, TYRŠEVA 2

HOTEL SLOM

Rabljen štedilnik

še dobro ohranjen, kupim. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 9148. k

Vsakovrstno zlato

briljante in srebro

kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Franciščanska ulica 8

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana

Welfova ulica št. 8

Rabljene lesene sode

od jedilnega olja, strojnega in usnjarskega olja, kupujem. — Ponudbe na: A. Hmelak - Ljubljana, Tyrševa cesta 35a. k

Pohišstvo

Pohišstvo

za gospodsko sobo iz ameriške palysandra - kompletno, zelo dobro ohranjeno, prodam po ugodni ceni. — Naslov v upravi »Slov.« štev. 9150.

Objave

Svarilo!

Svarim vsakogar pred nakupom jeklene moške zapestne ure, znamke Vacheron in Konstantin, ev. št. 17.218, ki mi je bila ukradena pri vlatu, poleg zavitka barvastega usnja. Izsledila nagradim. Fabjančič Marjan, Dobrova pri Ljubljani. r

KUPUJTE SLOVENEČ IN ZAHTEVAJTE GA POVSOD

BREDA

LE ARMI DELLA VITTORIA

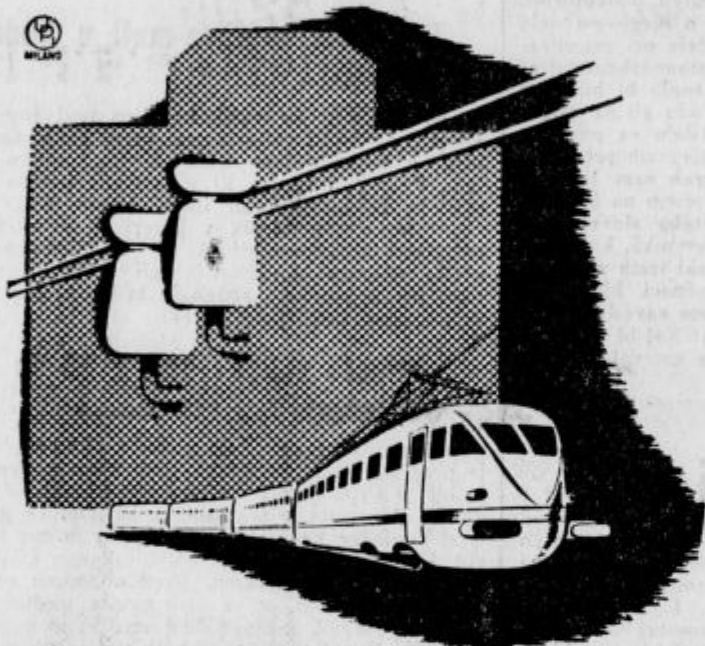
OROŽJE ZMAGE

LE MACCHINE DELLA PACE

STROJI MIRU

Società Italiana

ERNESTO BREDA - MILANO

TELEGRAMMA TRENO BRZOJAV NA VLAKU

Med potovanjem pošljite Vaša sporočila oddaljenim osebam po brzojavu na vlaku

Brzojavi na vlaku se sprejemajo na določenih luksuznih, pospešenih, direktnih in brzih vlakih. Ti brzojavi se sprejemajo za kraje v Kraljevini in za nekatere tuje države.

Glede nakupa posebnega obrazca, potrebnega za pisanje brzojavov na vlaku, kakor tudi glede pristojbin in vsakega drugega pojasnila, se obrnite na sprevednika na vlaku.

Posedstva

Prodajam — kupujem

hiše, vile, parcele, posestva, njive in travnike v mestu in na deželi. Zajem Andrej, realiteta pisarna, Ljubljana, Tavcarjeva ulica 10. p

»REALITETA«

posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PRESERNOVI UL. 54. nasproti glavne pošte. Telefon 44-20.

Kupujte pri naših inserentih!

Prodamo

Oljnato sliko

112x125 cm, umetn. delo zgodovinske vrednosti - prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9149.

Razno

Skladišče

večje, v mestu, ki je prostorno in hladno ter svetlo, iščem. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Pi-jačo v steklenicah« 9150.

Praška domača mast

čisti in zdravi rane. Dobi se v vseh lekarnah. R. d. št. 2-41.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom sporočamo, da je po dolgem in težkem trpljenju, previden s tolažili svete vere, umrl

Jernej Cunta

posestnik in župan občine Hotedrčica

v ponedeljek, dne 23. junija ob 10 zvečer v Leonišču v Ljubljani. — Njegovo truplo bo prepeljano na njegov dom, kjer se bo vršil pogreb v četrtek, dne 26. junija ob 10 dopoldne na farno pokopališče.

Hotedrčica, dne 24. junija 1941.

Marjanca Cunta roj. Turk, žena; Marija por. Kogovšek, Ivana por. Leskovec, sestra, in Alojzij Leskovec, nečak.

ČETRTRI GOST

Roman.

Drugo poglavje.
Človek s štirimi urami.

»Samo za trenutek, prosim,« je dejal Sanders.

Stari uslužbenec »Anglo-egiptovske uvozne družbe«, ki je bil zdaj oblečen v temno suknjo in je bil pokrit z mehkim klobukom, je imel očividno namen, da bi odšel, čim je Sanders hotel vstopiti.

»Ali to velja meni?« je dejal uslužbenec nejevoljno.

»Seveda, vam. Jaz sem doktor Sanders iz Zavoda za sodno medicino. Ali bi mogel le za hip telefonirati z vašim telefonom? Tam zgoraj se je nekaj pripetilo. Dognal sem nekaj primerov zastrupljenja, a gospod Hey je mrtev.«

Mali človeček je siknil skozi zobe neko psovko, ki je bilo slišati tem bolj neprijetno, ker jo je izgovoril takšen korekten človek. Nato je uslužbenec odprl vrata v pisarno.

»Telefon je tamle na pisalniku,« je dejal. »In niti najmanj se nisem začudil, da se je tam zgoraj zgodilo nekaj čudnega. Gospod Hey je itak počenjal same traperije. Najbolje bi bilo, da stopim koj sam gor. Saj je gospod Suman tudi zraven.«

»Suman?«
»Uslužbenec je poklical z glavo in je s prstom pokazal na tablico, kjer je bilo napisano ime tvrdke: Ravnatelj A. G. Suman. Pa ni koj odgovoril, temveč je oklevaje stal in čakal, dokler ni Sanders dobil številke bolnišnice. Potem je vprašal:

»Kako pa je tisti dami?«
Sanders je, gledajoč na številke telefona, odgovoril:

»Prav junaško prenaša svojo usodo, če človek pomisli, da je eden od tiste družbe njen oče.«

»Njen oče?« je začudeno vprašal mali uradnik, pa se je brž popravil, rekoč: »Ne, ne mislim na tisto, ki je prišla z vami! Mislim na tisto, ki je zraven pri tistih gospodih; na gospo Sinclairovo.«

»Ta ni v nevarnosti.«

Ko je Sanders sporečil vse bolnišnice, je poklical policijo. Ko se je nato okrenil, ni bilo malega uradnika več v sobi. Sanders je pri sebi ponovil besedi »gospa Sinclair«, vzel je dežnik in se je vrnil v mansardo. Murcia Blystone je sedela v predsobi na majhnem naslanjaču, noge je imela skrčene in je zrla predse na tla. Sanders je koj opazil, da ima zasoljene oči.

»Povejte mi resnico,« je vprašala, »ali bo umrl?«

»Ne bo.«

»Kdo pa je tista ženska?« je vprašala dalje in pokazala z glavo proti vratom.

»Uradnik iz spodnje pisarne mi je rekel, da je to neka gospa Sinclairova. Več pa ne vem o njej. Ali ste razen svojega očeta poznali še katero osebo?«

»Da, gospoda Heya. Torej nama preostaja le še eden, ki ga ne poznavam: tisti stari gospod s sivimi lasmi. Pa kaj se je vendar tu dogajalo? Rekli ste mi, da so zastrupljeni...«

»Tako je — z beladono ali antipinom.«

»Torej mislite, da je skušal nekdo umoriti vso to družbo?«

»To bi bilo lahko mogoče,« je Sanders obzirno odgovoril. »Lahko je pa tudi tako, da se je nekdo poslužil strupa le zato, da bi vse te osebe omamil. Atropin je nekakšno uspa-

valno sredstvo. Preden se tista oseba zave, kaj se je z njo zgodilo, se tudi ne bo več na to spomnila. Ali bi mi pomagali, da bi našla neko sled?«

Jaz?«

»Vi, gospodična. Kaj ste si pa mislili, da se bo zgodilo z vašim očetom, ko ste slišali, da bo zvečer prišel semkaj?«

Ona je planila pokonci, ko da bi jo to vprašanje presenetilo. Vsa razburjena je gledala predse. Toda tisti strah, ki je bil prej na njenem obrazu, je bil pristen; na to bi bil Sanders prisegel. In tudi še zdaj je bilo dekle vse preplašeno.

»Jaz — jaz vas ne razumem, kaj hočete reči s tem?«

»Križi božji, spomnite se vendar na to, kar ste mi malo prej sami dejali,« je nestrpno odvrnil Sanders. »Brez dvoma vam je nekaj znano.«

»Znano mi je to, da moj oče ni maral Heya. Pa je vendar snoči na vsa knačini hotel iti semkaj. Nekaj ur prej, preden je odšel z doma, pa je bil pri njem njegov odvetnik in oče je z njim sestavil svojo oporoko. Sploh se je nekam čudno vedel. On je...«

»No? Kar mirno nadaljujte!«

»V poslednjem hipu, preden je odšel iz hiše, je vtaknil v žep štiri ure.«

»Kaj? Štiri ure?«

»Vem, gospod doktor, da menite, da nisem pri pameti. Pa je vendar res, kar vam pripovedujem. Jefferson ga je videl, ko si jih je tlačil v žep... Jefferson je namreč sluga mojega očeta. Povedal mi je to zato, ker je tudi njega osupnilo. Ko se je bil oče oblekel v frak, je dal po eno uro v vsak žep telovnika in v obo hlačna žepa. Eno uro si je vzel ia sobe moje matere, eno pa si je izposodil od Jeffersona, ostali dve pa je bil imel sam.«

Ko je Murcia pripovedovala te stvari, si je Sanders mislil, da doktor Blystone nemara ni bil povsem pri pameti.

»Toda, ljuba gospodična,« je povzel na glas, »čemu bi bil vaš oče vzel štiri ure s seboj?«

»Bog ve, zakaj! Če bi to vedela, bi zdajle ne bila tako v skrbeh.«

»Ali ima še vse tiste ure pri sebi?« je vprašal Sanders.

»Ne vem! Prepovedali ste mi, da bi se zganila in zato se ga nisem niti dotaknila. Le to sem se prepričala, da oče ni mrtev.«

»Videli ste pa, da Feliks Hey ni zastrupljen?« je povzela spet ona. »Umorjen je in najbrž z onim bodalom iz dežnika, ki ga vi tako skrbno čuvate.«

»Tako je,« je on prikimal. Po kratkem premolku je Murcia mirno dejala:

»Bržkone je hotel nekdo vse ubiti, ali jih le onesvestiti.«

»Ali mislite, da kdo od one četvorice, kaj ve?«

»Mogoče,« je naglo odgovorilo dekle.

»Mogoče je ta nekdo dal strupa v čašice, on sam pa je imel pijačo brez strupa. Ko so bili vsi onesvesteni, je ubil Heya, nato pa je tudi on izpil malo strupa, tako da bi se ne moglo dognati, kdo da je ubijalec. Tako si mislim, da bi se bilo utegnulo zgoditi. Ali pa — in to se mi dozdeva še bolj verjetno — nekdo, ki se ni udeležil družbe, je nasul strupa v pijačo. Ko pa je začel strup delovati, je ubil Heya in potem bi bilo spet težko dognati, ali je bila to oseba od te četvorice.«

Glede na logične izsledke in iskanje prave sledi, je bil Sanders povsem v svojem poslu. Čim bolj je bila kaka zadeva zamotana in zveržena, tem bolj je bila zanj zanimiva. Dejal je na te besede dekleta: